

Transparența fondurilor europene în România

**Jurnalism de investigație. Liberul
acces la informațiile de interes
public. Analiză media.
Studii de caz.**

2009

Transparența fondurilor europene în România este un proiect finanțat de

Acest raport a fost elaborat în cadrul proiectului "Transparența fondurilor europene în România" finanțat de Uniunea Europeană prin Phare 2006 Societate Civilă.

Cuprins

Capitolul I.

pag. 3

**Liberul acces la informațiile de interes public – domeniu de interes:
utilizarea banilor europeni**

Capitolul II

pag. 9

Cum scrie presa despre fondurile europene?

Capitolul III

pag. 16

Investigații jurnalistice

Introducere

Somnul presei naște corupție

Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, accesul României la fondurile europene s-a modificat nu doar sub aspectul mecanismelor, ci și la nivelul semnificației acestora. Fondurile de preaderare au însemnat bani primiți de România din partea unei entități externe; azi, fondurile structurale au devenit o resursă de bani publici proprii. România a devenit parte a Uniunii. Ideea de bani proveniți din surse "externe" nu se mai aplică întru totul. La nivelul percepției publice, această transformare nu pare să fi fost asimilată: fondurile structurale - forma prin care banii UE sunt absorbiți de țările membre - sunt în continuare considerați ca "banii altora". Ori, spre deosebire de epoca fondurilor Phare, ISPA, SAPARD, fondurile structurale înseamnă bani publici autohtoni. Cu alte cuvinte, ei ar trebui să fie percepuți de cetățeanul european ca bani proprii. Iar această percepție ar trebui să consolideze o atitudine vigilentă corespunzătoare grijii pentru modul în care sunt cheltuiți banii noștri.

Agenția de Monitorizare a Presei a realizat o dublă cercetare pentru a evalua măsura în care cetățeanul este informat cu privire la modul în care sunt folosiți banii publici europeni. Un prim nivel al cercetării a privit calitatea resurselor de informații aflate la dispoziția autorităților publice implicate în procesul accesării fondurilor europene. Al doilea nivel a vizat modul în care această informație este valorificată de presă pentru a o apropia de beneficiarul final, cetățeanul.

Concluzia studiului contrazice o percepție publică larg împărtășită, anume că autoritățile sunt opace și frânează accesul presei - deci al publicului - la informațiile privind soarta banilor europeni. În realitate - desigur în limitele impuse de metodologia cercetării - se poate spune că resursele informaționale puse la dispoziție de autoritățile publice exced interesul presei. Dacă rata de răspuns a primărilor și celorlalte entități ale administrației la solicitările de informare făcute în baza legii a fost apropiată de 100% pentru majoritatea criteriilor, în presă, informațiile privind fondurile europene în general sunt puțin valorificate; mai mult, eventualele iregularități - potențial explicabile prin acte de corupție - s-au regăsit ca subiect de presă într-un volum insignifiant.

Motivele acestui decalaj rămân a fi subiectul unei dezbateri publice pe care cercetarea noastră speră să o genereze. Până atunci, nu putem decât să avertizăm cu privire la riscurile pe care o asemenea opacitate editorială o poate genera la scara societății: favorizarea corupției.

Mircea Toma

Capitolul I.

Liberul acces la informațiile de interes public – domeniu de interes: utilizarea banilor europeni

“Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit”. (al.1)

“Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.” (al.2)

“Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.” (al.4)

Constituția României, art.31

La nouă ani de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Legea liberului acces la informațiile de interes public, cunoscută sub denumirea de Legea 544/2001, reprezintă singurul instrument prin care orice persoană poate să obțină o informație de interes public de la instituțiile și autoritățile publice, adică acele unități a căror funcționare este finanțată prin bani publici.

În toată această perioadă au fost realizate studii și cercetări cu privire la modul în care este respectată și aplicată această lege. Sunt bine cunoscute în acest sens rapoartele anuale ale Agenției pentru Strategii Guvernamentale (ASG) sau rapoartele Agenției Pro Democrația (APD).¹ Dacă rapoartele ASG ne conving de transparența autorităților în aplicarea legii, rapoartele APD ne arată o situație mult mai aproape de realitate. Unul dintre motivele diferenței dintre procentajele de răspuns la cererile adresate de ASG și APD rezidă în faptul că prima este o instituție guvernamentală, iar a doua este o organizație nonguvernamentală. Mai bine zis, instituțiile/autoritățile publice răspund diferit la o solicitare din partea unei alte instituții publice, decât din partea unui ONG / cetățean.

O privire pe cifrele raportate de către cele două organizații amintite mai sus, în anii precedenți, asupra gradului de transparență, prin cunoaștere și aplicare a legii, indică un procent ridicat al acestuia în rândul instituțiilor/autorităților publice. De exemplu, în 2007, într-un raport al Asociației Pro Democrația², una dintre concluzii era: din 660 de instituții și autorități publice monitorizate, 501 (reprezentând 75,9%) au răspuns la cererea de informații solicitate de organizație. Cererile adresate grupului țintă vizau exact acele categorii de informații menționate în lege: coordonate de contact, structura organizațională, etc.

Însă, importante sunt cererile pe domeniile “sensibile” autorităților, precum informațiile ce țin de modul de cheltuire a banilor publici, rapoarte de activitate, declarații de avere și interes. Conform raportului Agenției pentru Strategii Guvernamentale din 2009 raportat la 2008, din totalul de 681.696 de cereri de informații, 11% dintre acestea au vizat domeniul utilizării banilor publici, al doilea loc

¹ Vezi www.publicinfo.ro/pagini/index.php și www.apd.ro

² Raport privind liberul acces la informațiile de interes public în România - analiza comparativa 2003-2007 (2007), APD, <http://www.apd.ro/publicatie.php?id=34>

după cererile cu privire la acte normative și reglementări. Utilizarea banilor publici este domeniul în care s-au înregistrat cele mai multe solicitări respinse de autoritățile administrației publice: 32,6% din totalul solicitărilor respinse. La nivel central, aproximativ 37% din aceste solicitări au fost respinse, față de 20% la nivel local³.

Plecând de la metodologiile de monitorizare utilizate până acum de diferite organizații, AMP a început în ianuarie 2009 un demers de obținere de date cu privire la fondurile europene gestionate de către autoritățile publice. Exercițiul AMP a urmărit, pe de o parte, să observe felul în care autoritățile răspund la cererile de informații publice, dar și actualizarea bazei de date cu proiecte finanțate din fonduri europene existentă pe pagină web www.afaceripublice.ro.

Astfel, în perioada ianuarie – iulie 2009, au fost transmise 290 cereri de informații publice următoarelor autorități publice din România, beneficiare de fonduri europene:

- Consilii Județene;
- Primării.

Cererile au vizat fișele de proiect finanțate din fonduri de pre-aderare și din fonduri structurale care au fost gestionate sau care sunt în curs de implementare de către autoritățile mai sus menționate. Pentru fiecare proiect ne-am propus să obținem următorii indicatori (informații):

- numărul și data de înregistrare a contractului;
- titlul proiectului;
- linia de finanțare;
- valoarea proiectului (cu mențiunea valorii contractului de finanțare nerambursabilă, a contribuției financiare a aplicantului / beneficiarului, a contribuției partenerilor - unde este cazul, a contribuției altor bugete publice cu nominalizarea acestora);
- beneficiarul contractului de finanțare;
- firma de consultanță și valoarea serviciului de consultanță livrat beneficiarului;
- contracte încheiate în cadrul proiectului (denumirea furnizorului de bunuri/ prestator de servicii - valoarea contractului, denumirea subcontractorului și valoarea subcontractului);
- durata contractului;
- probleme în implementare sau abateri de la prevederile proiectului și/sau a contractelor.

Cum au răspuns autoritățile publice?

A. **Consiliile județene** – în luna ianuarie 2009 au fost trimise 41 de cereri de informații în care au fost cerute date legate de proiectele gestionate sau în curs de implementare din fonduri de pre-aderare (Phare, Ispa), iar în luna august 2009, 33 de cereri cu privire la fondurile structurale, cereri trimise doar acelor Consilii județene care erau beneficiare ale unor proiecte structurale în acea perioadă.

Cu câteva excepții, răspunsurile (în prima rundă de cereri trimise) au sosit pe adresa noastră poștală și de e-mail într-un interval de 20 de zile, având în vedere cantitatea mare de informații cerute. Acest lucru ne indică faptul că, în multe cazuri, informațiile solicitate nu erau centralizate și arhivate într-un sistem accesibil nici măcar pentru responsabilii din instituțiile publice.

---

³ Raport de evaluare pentru anul 2008, ASG, <http://www.publicinfo.ro/pagini/legea-544.php>

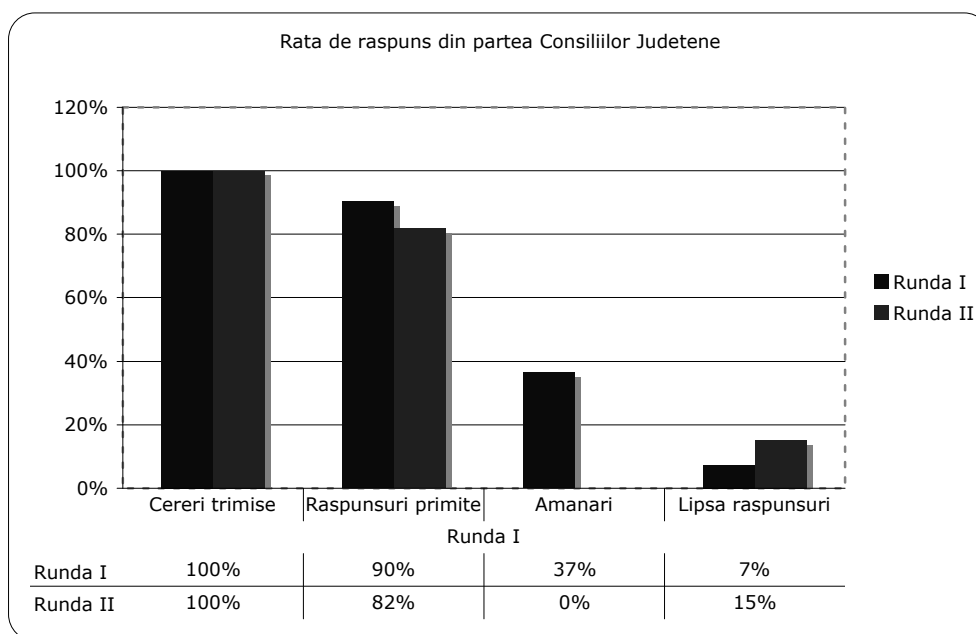

Figura nr.1

După cum se observă din figura nr.1, rata de răspuns, în cazul primei tranșe trimise, a fost una ridicată, doar câteva Consilii Județene neavând nicio reacție la cererea noastră. Totodată, datele se încadrează în trendul arătat și de monitorizările altor organizații neguvernamentale.

Un caz mai aparte este cel al Consiliului Județean Constanța care la aproximativ 18 zile calendaristice ne-a înștiințat că „ proiectele finanțate din fonduri europene sunt aprobate prin hotărâri ale C.J.C., astfel încât informațiile solicitate privind procesul de implementare al fondurilor menționate sunt publicate pe pagina oficială a Consiliului Județean Constanța, pe site-ul www.cjc.ro”.

Pagina web menționată includea, într-adevăr, o listare a proiectelor europene derulate de CJ Constanța, dar nu și informațiile cerute de echipa AMP.

B. Primării – în lunile ianuarie / februarie 2009 au fost trimise 199 de cereri de informații către:

- 40 de primării reședință de județ;
- primăria Municipiului București plus cele șase primării de sector și
- 152 de primării din orașele medii și mici, beneficiare de proiecte cu finanțare europeană,

iar în luna martie 2009 încă 17 cereri către primăriile care în acea perioadă derulau cel puțin un proiect din fonduri structurale.

Rata de răspuns a fost de aproape 100%. Dacă în mai multe situații, primăriile au solicitat prelungiri ale intervalelor de răspuns, un caz atipic de răspuns a fost cel al Primăriei Jimbolia (județul Timiș). Răspunsul final transmis de această primărie cuprindea și o poziție a instituției cu privire la demersul nostru:

„Vă semnalăm, în virtutea relației de prietenie și colaborare pe care o avem, că există o tendința a unor ONG-uri cu sediul în capitală de a solicita sub umbrela Legii 544/2001 informații care necesită adesea un volum foarte mare de muncă din partea noastră, constituindu-se uneori în elementele unei lucrări de cercetare. Pentru o primărie mică cum suntem noi, cu forțe foarte puține, care au multe lucruri de făcut, în special în elaborarea și implementarea proiectelor, asemenea solicitări e greu să nu conducă la sentimentul că se abuzează...”

Paradoxal, această luare de poziție parvenea pe adresa AMP la o săptămână după ce Primăria Jimbolia solicita amabil o prelungire a termenului de răspuns.

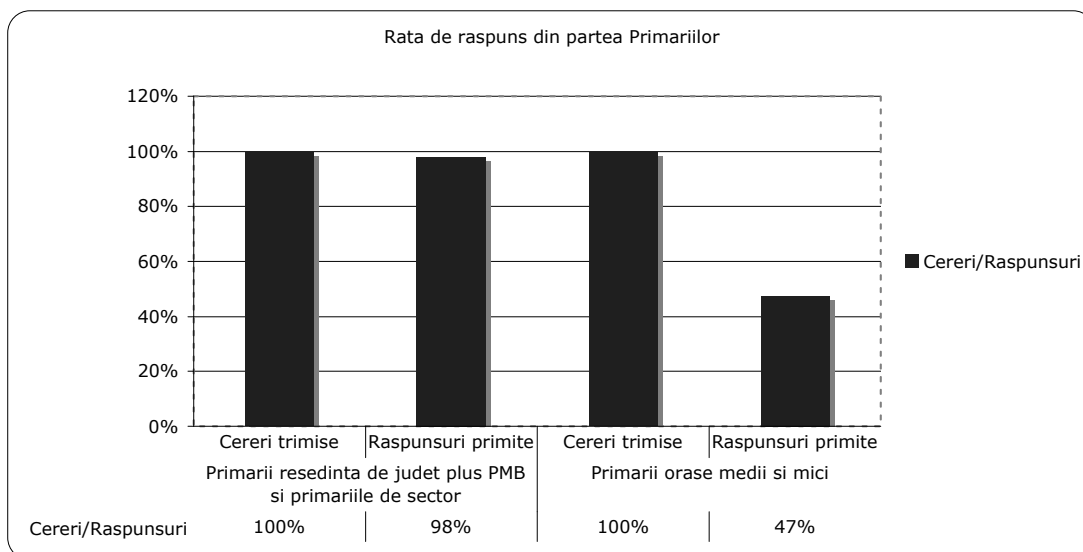

Figura nr.2

Din figura nr.2 se observă și rată de răspuns din partea primăriilor din orașele medii și mici, una destul de scăzută – 47%.

C. Tipurile de informații cerute

Dacă figurile 1 și 2 indică la nivel cantitativ gradul de transparență al autorităților vizate, figurile 3 și 4 ne ilustrează, la nivel calitativ, modul în care autoritățile fac publice anumite categorii de informații cu privire la proiectele cu finanțare europeană și modul de cheltuire a banilor publici și europeni.

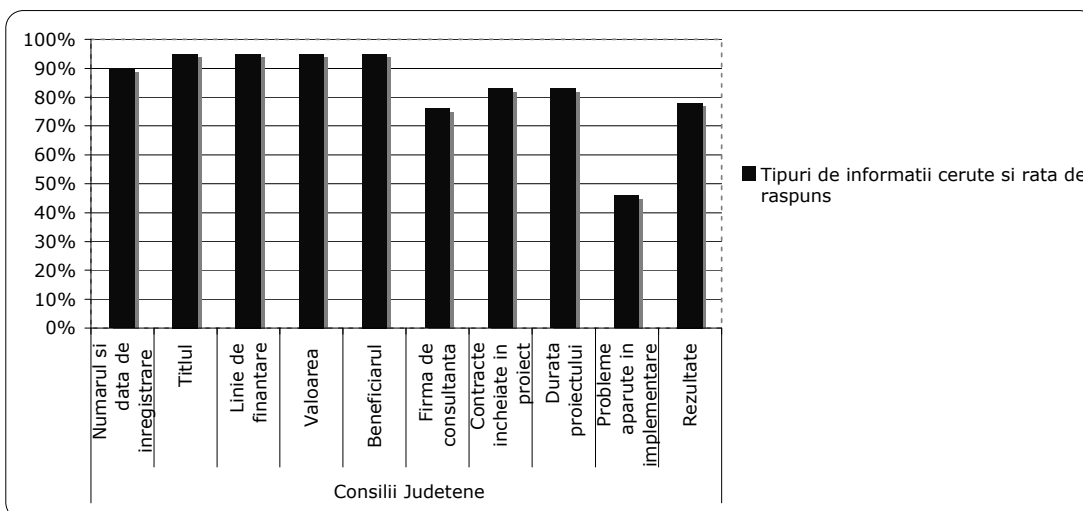

Figura nr.3

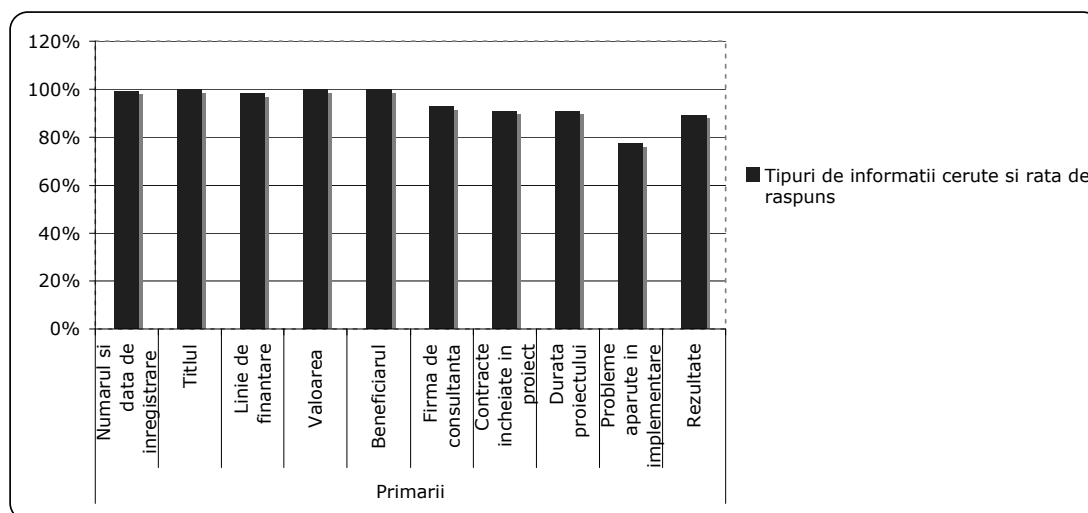

Figura nr.4

Cele două grafice de mai sus ne arată, pe fiecare indicator în parte, și răspunsurile aferente acestora, existența a două categorii de informații: o categorie cu date generale și răspunsuri în mare măsură complete și o categorie de informații ce pot fi numite "sensibile" și cu rate de răspuns medii spre mici.

În prima categorie, cu caracter general, intră informațiile care privesc:

- numărul și data de înregistrare;
- titlul proiectului;
- linia de finanțare, valoarea, durată și beneficiarii și /sau partenerii din cadrul proiectului.

Cele "sensibile", conform datelor din figurile anterioare sunt cele care indică:

- firma de consultanță;
- contractele încheiate în cadrul proiectului;
- problemele/obstacolele apărute în timpul derulării și
- rezultatele proiectului.

Pentru un jurnalist de investigație sau pentru un expert în domeniul fondurilor europene, cele din urmă sunt cele care cântăresc cel mai mult în identificarea, analiza și investigarea procesului de derulare a fondurilor europene.

Cea mai mică rată de răspuns este la indicatorul *probleme apărute în implementare* - 46% la cererile trimise Consiliilor județene și 77% la cererile către Primării, ceea ce ne face să tragem următoarele concluzii:

1. proiectele au fost și sunt implementate cu succes ceea ce se traduce prin: "echipa de management a lucrat foarte bine", "relația beneficiar - finanțator excelentă", "firmele contractoare și-au îndeplinit sarcinile" etc.
2. problemele au fost privite ca fiind temporare și în curs de rezolvare, fără a face cunoscut publicului ce se întâmplă;
3. problemele au fost sau sunt destul de grave, iar publicarea acestora ar "invita" organele juridice abilitate să verifice buna implementare a proiectului.

Al doilea aspect ce merită a fi menționat este cel legat de indicatorii - *firme de consultanță și contracte încheiate în cadrul proiectului*. Un procent de 24% și respectiv 17% dintre Consiliile Județene nu au indicat în răspunsurile lor date cu privire la cei doi indicatori ceea ce ar putea arăta o rețineră a acestor autorități în a face cunoscute numele firmelor locale contractate în proiecte.

În cazul indicatorului *rezultatele proiectului* rata lipsei răspunsurilor este de 22% în cazul CJ-urilor și 11% în cazul Primăriilor. E de menționat că, în cazul proiectelor cu

finanțare europeană, aceste rezultate ar trebui să fie parte a rapoartelor narative și să fie comunicate, cu ajutorul presei, cetățenilor din comunitate. În plus, orice proiect cu finanțare europeană la finalul implementării, primește avizul din partea autorității tehnice și certificarea din partea autorității de implementare. Nepublicarea acestor rezultate nu poate aduce decât suspiciuni sau considerente negative cu privire la activitatea administrației publice locale din partea comunității. Un exemplu negativ în acest sens este răspunsul Consiliului Județean Galați cu privire la solicitarea noastră:

"in conformitate cu prevederile contractuale (...) toată documentația proiectelor este confidențială pentru o perioadă de cel puțin 7 ani de la efectuarea plății finale."

Totuși, CJ Galați ne-a trimis și câteva date despre proiectele derulate: titlul, beneficiarii și valoarea proiectului. Printre proiecte se număra: Centru de Informare Europa, Uniunea Europeană vine la tine în liceu, Centru de reabilitare și reintegrare socială a copilului delicvent, s.a.m.d.

Revenind la indicatorul - *probleme apărute în implementare* - vă prezentăm unele din problemele enumerate de către beneficiari:

- "dificultăți întâmpinate în derularea investiției, datorate procedurilor greoaie la adjudecarea constructorului și termenele mari de evaluare a proiectului tehnic";
- "schimbarea repetată a reprezentantului constructorului"; "lipsa forței de muncă";
- "datorită perioadelor lungi necesare organizării licitațiilor a fost necesară prelungirea perioadei de implementare a proiectului";
- "întârzieri din cauza contestațiilor în procesul de achiziție";
- "se lucrează deosebit de greu cu ADR-ul, termenele de răspuns sunt prea largi; se pierde mult timp pentru corespondența inutilă cu aceștia";
- "întârzieri datorate constructorului; a reluării procedurilor de achiziție; neprimirea la termen a tranșelor de plată";
- "lipsa de experiență a echipei manageriale, acesta fiind primul nostru proiect cu finanțare externă; lipsa unui ghid coerent de implementare a proiectelor; lipsa fondurilor în Primărie pentru asigurarea continuării proiectului după finalizarea acestuia";
- "durate lungi de avizare a documentelor de licitație și de aprobare a raportului de proceduri aferente acestora; întârzieri cu semnarea actelor adiționale";
- "neîndeplinirea contractului de către firma contractantă";
- "lipsa ofertelor la procedura de achiziție"; "începerea activităților cu întârziere datorită perioadei electorale";
- "probleme de ordin organizatoric ca urmare a modificării echipei de proiect de trei ori; modificarea organigramei instituției ceea ce a determinat modificări în echipa de proiect".

Câteva recomandări pentru autoritățile publice:

- pentru creșterea rapidității în furnizarea informațiilor cu caracter european (proiecte, programe) este nevoie de o procedură internă de colectare de informații legate de stadiul proiectelor elaborată și implementată de fiecare autoritate publică locală;
- pentru creșterea transparenței instituționale recomandăm publicarea acestor informații pe paginile web ale autorităților cu semnalarea stadiului derulării contractelor, precum și în ziarul publicat de către acestea;

Capitolul II

Cum scrie presa despre fondurile europene?

Finanțările se scurg, problemele rămân

Universul finanțărilor europene rămâne învăluit în mister pentru publicul larg. Oricâte referiri s-ar face la oportunități de finanțare, programe operaționale, beneficiari primari și finali ori facilități de tranziție, publicul este lăsat cu întrebările și necunoscutele lui.

„Bruxeleza” nu este pentru oricine. „Afacereza” - termen consacrat și branduit de o instituție media - nu lasă nici ea loc de prea multe interpretări. Iar atunci când vine vorba despre finanțări europene, cele două limbaje se combină, misiunea jurnalistului complicându-se substanțial.

De ce ar scrie un jurnalist despre un domeniu atât de complex, care, uneori, parcă ar friza misticul? Pentru că în discuție sunt bani publici. Acei bani care au fost, sunt și vor mai fi invocați în discursuri electorale sau în discursurile politice despre combaterea corupției.

În jurul banilor europeni s-a născut o mitologie proprie: sunt furați, sunt deturnați sau se pierd. În fapt, aproape niciodată nu aflăm cum au venit acei bani, cine îi gestionează, care este destinația lor și cum au fost folosiți. Cu atât mai puțin putem afla din presă cum se fură banii europeni, pentru că investigațiile pe acest tip de subiect sunt aproape inexistente.

Dacă în urmă cu patru ani, presa relata puțin și prost despre circuitul finanțărilor europene în România, acum se scrie rezonabil de mult, dar la fel de prost.

Concluziile de mai sus sunt voit generalizatoare și vagi pentru că se doresc a fi în spiritul jurnalismului de astăzi care generează conținut, dar lasă și multe întrebări fără de răspuns.

Vizibilitatea fondurilor europene în presă

Agenția de Monitorizare a Presei a desfășurat la începutul acestui an o monitorizare a subiectelor legate de traseul fondurilor europene în România. Analiza a fost restrânsă (în lunile februarie și martie) la nivelul a cinci publicații naționale și alte cinci regionale, selecția articolelor fiind făcută de pe edițiile on-line ale acestor publicații (vezi Metodologia detaliată la pagina 20).

Rezultatele din acest an nu diferă substanțial de cele din anii precedenți. Într-o formulare deloc străină de clișee putem trage concluzia că:

„La doi ani de la aderarea României la Uniunea Europeană, informațiile despre traseul banilor europeni sunt vagi, incomplete sau, uneori, prea tehnice.”

Cât s-a scris despre fondurile europene?

În cele cinci publicații naționale au fost identificate 159 de articole relevante pentru această analiză. România Liberă a fost lider în vizibilizarea finanțărilor europene (44 de articole), în timp ce Evenimentul Zilei a ocupat ultima poziție, cu 23 de articole. În medie, au fost publicate circa 3 articole pe zi, în intervalul analizat.

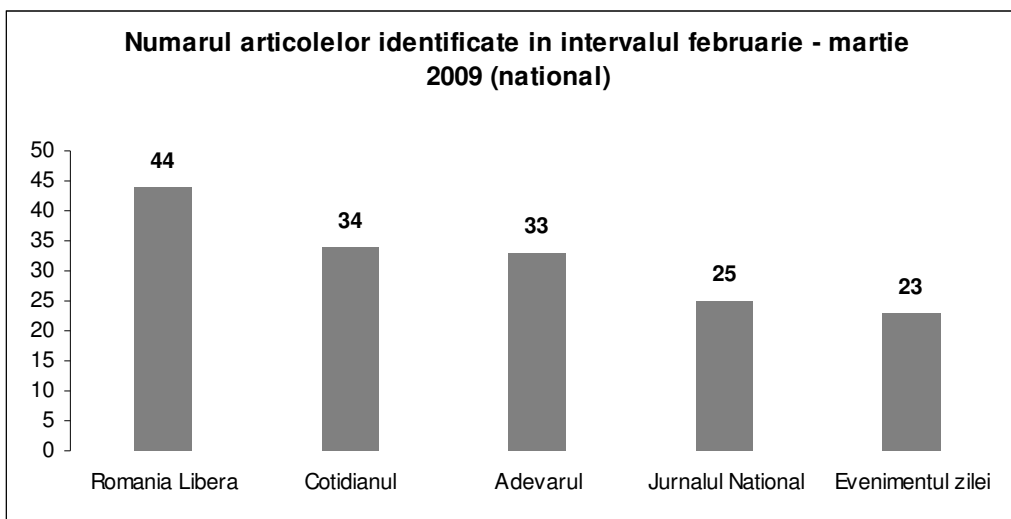

Figura nr.5

În același interval, în presa regională au fost identificate 189 de articole relevante pentru această analiză. Gazeta de Sud a alocat cel mai generos spațiu subiectelor legate de finanțări europene (53 de articole), în vreme ce Ziarul de Cluj a asigurat cea mai slabă acoperire pe acest tip de subiecte (4 articole).

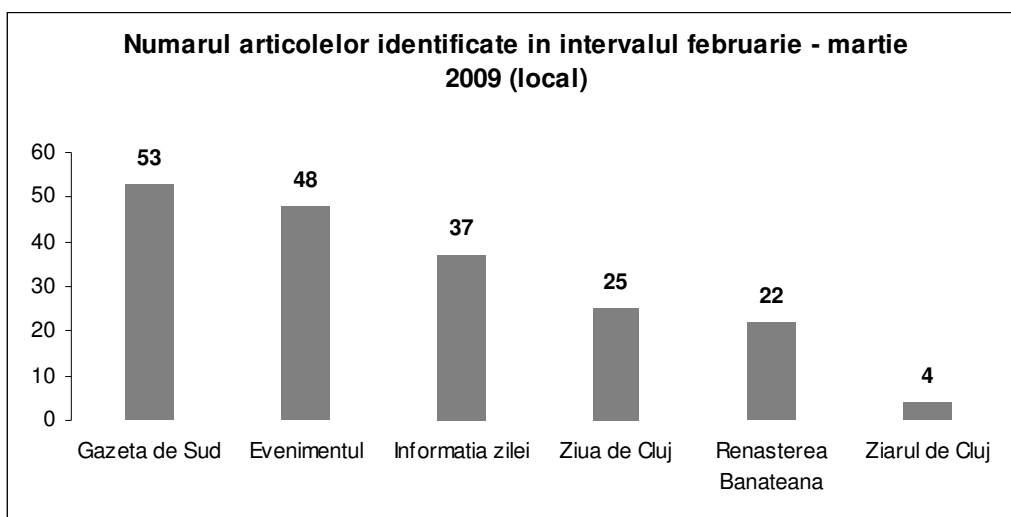

Figura nr.6

Care sunt temele predilecte abordate de jurnaliști?

Compararea agendelor din presa națională și cea regională nu a generat diferențe notabile.

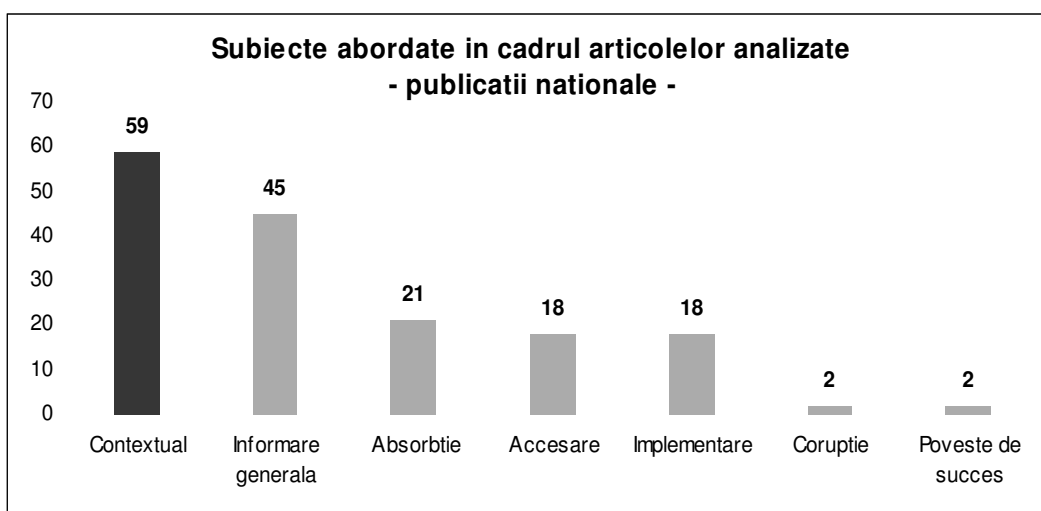

Figura nr.7

În presa națională, agenda a fost dominată de subiecte de altă natură (politic, economic sau social) în care au fost invocate, tangențial și uneori cu iz retoric, oportunitățile create de liniile de finanțare externă. Practic, în mai bine de o treime (36%) dintre temele identificate, banii europeni au fost menționați în contexte total diferite și irelevante pentru circuitul finanțărilor europene în România.

Aceeași situație se regăsește și în cazul publicațiilor locale, acestea amintind contextual oportunitățile de finanțare europeană în articole ce tratau alte domenii de interes (29% din totalul temelor identificate).

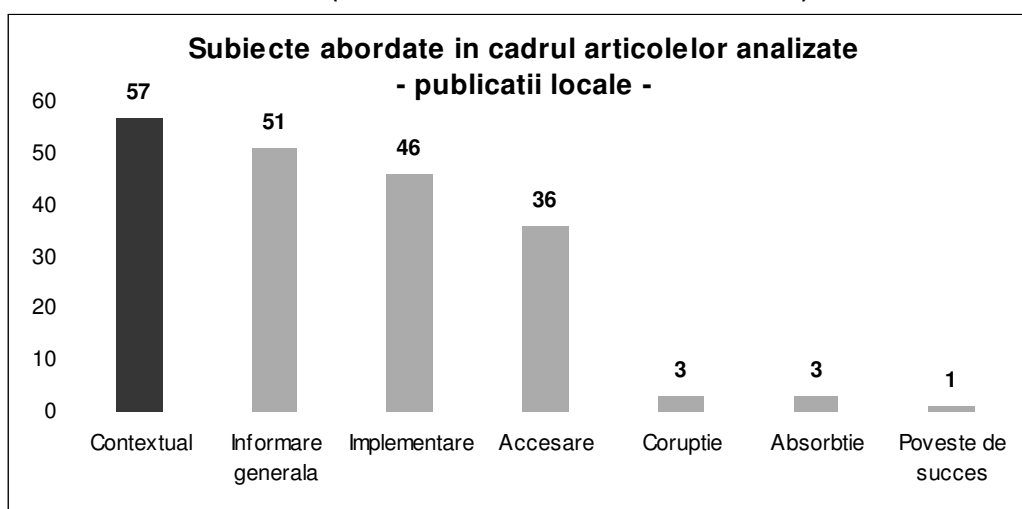

Figura nr.8

Subiectele privind existența unor oportunități de finanțare, de tip **informare generală**, au ocupat locul secund atât în agenda publicațiilor naționale, cât și în agenda publicațiilor locale (cu ponderi de 27% în presa națională, respectiv 26% în presa locală).

Diferențele de agendă au fost înregistrate începând cu cea de-a treia categorie tematică. Astfel, la nivel național au fost identificate 21 de materiale în care erau tratate, sub formă de bilanț sau statistica, proiecte care au beneficiat de finanțare nerambursabilă (vezi tema **absorbție**). În cazul presei regionale au fost identificate 46 de materiale care tratau proiecte în curs de derulare, care au beneficiat de finanțări UE (vezi tema **implementare**).

Această diferență de abordare confirmă caracterul general sau aplicat care se regăsesc în presă națională și în cea locală. În timp ce jurnaliștii din presă națională

acordă o atenție mai sporită prezentării unor imagini de ansamblu, cei din presa locală sunt mai concentrați pe mediatizarea proiectelor în curs de derulare din comunitățile locale.

Presupusele acte de **corupție** identificate în asociere cu derularea unor fonduri europene au fost mediatizate într-o proporție foarte mică (2 articole în presa națională și 3 în presa locală). Slaba reprezentare a acestui tip de subiect denotă o slabă concentrare a demersurilor investigative complete și valide, atât la nivel național, cât și la nivel local.

Care sunt cele mai populare finanțări?

Lista problemelor continuă și în încercarea de a identifica cele mai vizibile linii de finanțare. Jurnaliștii au operat, într-o proporție covârșitoare, cu formulări vagi și generaliste în nominalizarea fondurilor existente pe piață.

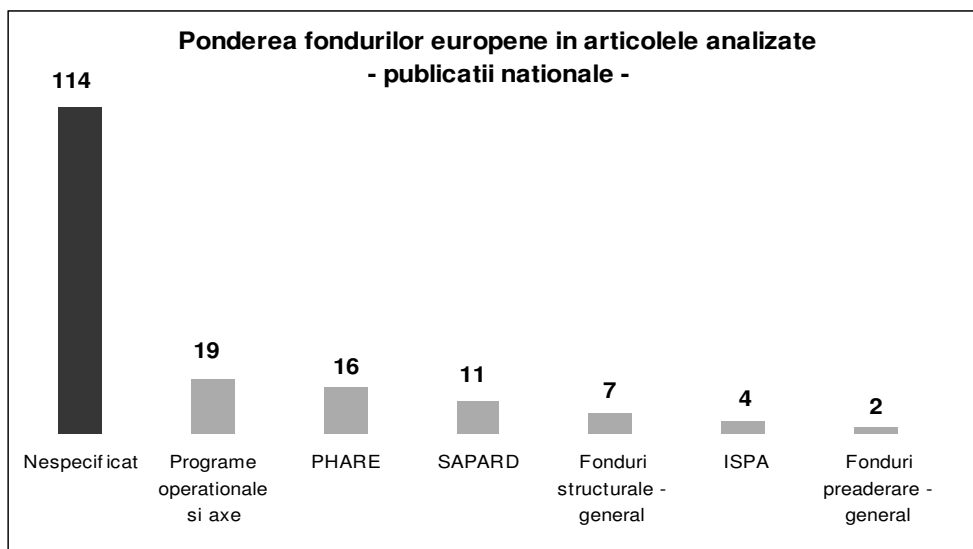

Figura nr.9

În cadrul articolelor analizate au fost identificate formulări vagi precum: banii europeni, finanțări europene sau chiar bani de la UE. Acestor formulări li s-au adăugat și formulările generaliste: „fonduri structurale” și „fonduri de preaderare”.

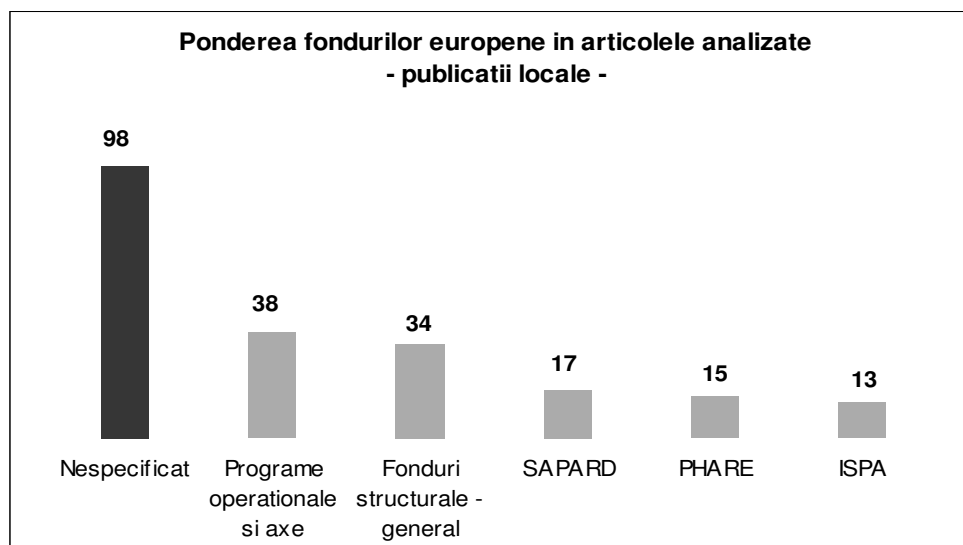

Figura nr.10

Considerăm că frecvența crescută a acestui tip de relatări afectează calitatea conținuturilor și prejudiciază reprezentarea globală a fondurilor nerambursabile în România. Concret, putem afirma că acest tip de abordări nu fac decât să contribuie la

perpetuarea „mitologiei” construite în jurul finanțărilor UE și decredibilizează calitatea actelor jurnalistice.

Unde se duc banii UE?

Registrul în care jurnaliștii au identificat destinațiile fondurile a fost influențat de acuratețea nominalizării acestora.

Astfel, în *presa națională*, fondurile europene **nedefinite** (vezi categoria nespecificat) au fost prezentate ca având principale destinații: *infrastructura* (21 apariții), *agricultura* (13 apariții) și *mediul* (11 apariții). Totuși, cele mai multe articole nu au inclus precizări clare cu privire la destinația acestor fonduri, la rândul lor **nespecificate**. În nu mai puțin de 54 de apariții, jurnaliștii au tratat general efectul și destinația acestor fonduri.

Practic, în aceste situații publicul a fost informat că există niște fonduri pe piață (nespecificate) care vizează mai multe zone de interes (nespecificate la rândul lor).

În cazul programelor structurale, jurnaliștii au numit ca principale destinații: *mediu* (8 apariții), *agricultura* (4 apariții), *infrastructura* și *resursele umane* (câte o apariție).

- Programul **Phare** a fost prezentat având ca destinații: *asistență socială*, *infrastructura*, *mediul* și *turismul* (fiecare cu câte 2 apariții).
- Programul **SAPARD** a fost prezentat având ca destinații: *agricultura* (3 apariții), *mediul* și *infrastructura* (câte o apariție).
- Programul **ISPA** a fost prezentat având ca destinații *infrastructura* și *mediul* în câte o apariție.

Tabloul destinațiilor finanțărilor UE este la fel de neclar și în cazul presei locale.

Astfel, fondurile **nespecificate** au fost, cel mai adesea, prezentate ca având destinații *nespecificate* (37 de apariții). Gradul de opacitate a mesajelor a scăzut odată cu nominalizarea zonelor în care au fost direcționate acele fonduri nespecificate: *infrastructura* (24 de apariții), *agricultura* (12 apariții), *mediu* (10 apariții), *mediu de afaceri* (6 apariții) și *asistență socială* (3 apariții).

- Cele mai multe proiecte **Phare** prezentate au avut ca destinații: *infrastructura* (4 apariții), *asistență socială*, *mediul* și *resursele umane* (fiecare cu câte 2 apariții).
- Programul **SAPARD** a fost prezentat având ca destinații *agricultura* (11 apariții) și *infrastructura* (o apariție).
- Programul **ISPA** a fost prezentat în 9 apariții ca resursă pentru proiecte de *infrastructură* și într-un singur caz pentru un proiect de *mediu*.

Dincolo de cifre, frecvență crescută a articolelor în care atât sursele de finanțare, cât și destinația acestora sunt prezentate vag sau sub anonim indică o slabă preocupare pentru acuratețea informațiilor furnizate și pentru informarea corectă a publicului. În acest context, se consolidează stereotipuri legate de existența și eficiența oportunităților de finanțare create de Uniunea Europeană. Mai mult, există riscul să crească scepticismul publicului larg (dependent de sursele de informare în masă) cu privire la gestionarea banilor publici.

Ce probleme identifică jurnaliștii?

În articolele analizate, cea mai frecventă problemă enunțată de jurnaliști a fost **birocratizarea** excesiva a procesului de derulare a finanțărilor europene. Această

problemă a fost menționată în 30% dintre articolele în care au fost expuse situații problematice, iar în presa locală în alte 26% dintre articole.

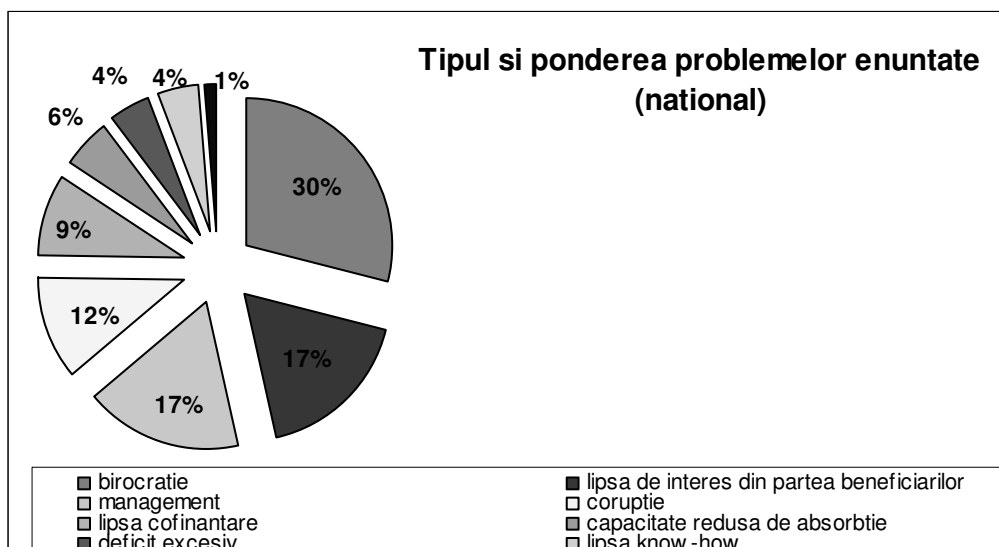

Figura nr.11

De asemenea, în presa locală, alte probleme semnificative au fost: **managementul** deficitar al proiectelor (17%), **lipsa de interes** din partea beneficiarilor (17%) și **corupția** (12%).

Nominalizarea corupției ca una dintre problemele care afectează procesul de derulare a fondurilor europene este paradoxală. Mai ales dacă facem o corelație între articolele care enunță probleme legate de **corupție** (8 articole) și **investigațiile jurnalistice** propriu-zise (2). Putem constata astfel cum corupția devine, mai degrabă, o marcă retorică, decât subiectul unor investigații jurnalistice pertinente.

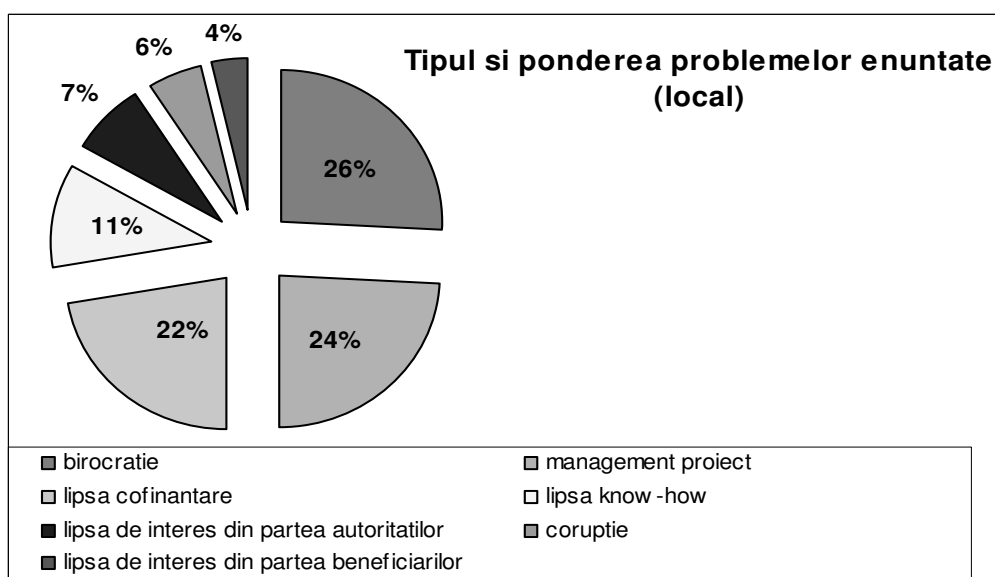

Figura nr.12

În presa locală, constatăm cum aria de problematizare este dominată de trei tipuri de situații frecvente: **birocrăția** (26%), **managementul deficitar** al proiectelor (24%) și **lipsa de cofinanțare** (22%). În plus, față de jurnaliștii din presa națională, jurnaliștii din presa locală au invocat și **lipsa de interes a autorităților** (7%) în accesarea liniilor de finanțare existente.

Concluzii

- conținuturile jurnalistice care prezintă traseul fondurilor europene în România au, în continuare, o calitate precară
- informațiile furnizate sunt incomplete și nu prezintă situații cadru, de context
- investigațiile jurnalistice au o pondere infimă în întregul proces de mediatizare a universului finanțărilor europene
- jurnaliștii invocă oportunitățile de finanțare externă în analize generale de situație, dar nu fac trimiteri explicite la surse concrete .

Recomandări pentru jurnaliști

- specializare (frecventarea unor cursuri de formare și îndrumare în tematica fondurilor europene)
- comunicare constantă cu autorități de management
- prelucrarea informațiilor primite într-o manieră accesibilă pentru publicul larg, dar într-un cadru logic
- documentare extinsă prin furnizarea de modele și exemple de succes din alte regiuni UE
- asumarea rolului de facilitator între cetățeni și instituțiile care gestionează fonduri comunitare

METODOLOGIE

Obiectiv

Evaluarea vizibilității subiectelor ce fac referire la finanțările europene, precum și a abordărilor jurnalistice.

Metodologie

- a) Tip articol: informare (I); opinie (O)
- b) Tip tema: informare generală, absorbție, implementare, poveste de succes.
- c) Tipul fondului prezentat:
  - preaderare: PHARE, ISPA, SAPARD
  - structurale
- d) Destinația fondului: infrastructură, mediu, educație, social, agricultură, resurse umane, IMM-uri etc.
- e) Tipul problemelor (dacă este cazul): birocrăție, lipsă de know-how, lipsă de interes din partea beneficiarilor, întârziere termene etc.

Publicații monitorizate

Publicații naționale:

Adevărul, Cotidianul, Evenimentul Zilei, Jurnalul Național și România liberă

Publicații locale:

Evenimentul (<http://www.evenimentul.ro/>)

Renașterea Bănățeană (<http://www.renasterea.ro/rb/>)

Gazeta de Sud (<http://www.gds.ro/>)

Ziua de Cluj (<http://www.ziuacluj.ro/action/mainPage>)

Informația Zilei (<http://www.informatia-zilei.ro>)

Cuvinte-cheie:

- finanțare, fonduri, preaderare, structurale, PHARE, ISPA, SAPARD

Capitolul III

Investigații jurnalistice

Programul AMP & CRJI – instruire și formare pentru jurnaliști

În martie 2009 am declanșat în cadrul proiectului *Transparența fondurilor europene în România* prima sesiune de formare - pregătire și suport - pentru jurnaliști. Scopul a fost pregătirea acestora pentru monitorizarea traseului fondurilor europene în România.

Programul s-a derulat pe parcursul a cinci luni și a constat în instruirea jurnaliștilor participanți în investigarea și combaterea actelor de corupție și a fraudelor (cu sprijinul Departamentului de Luptă Antifrauda, al Direcției Naționale Anticorupție și al Institutului Român de Training), asistență și consultanță din partea membrilor AMP și CRJI, acces la diverse documente și publicații.

Înscrierea și selecția jurnaliștilor:

Jurnaliștii interesați de programul nostru s-au înscris pe baza unui CV, prin care au probat experiență din domeniu, și a două articole reprezentative. Pe baza materialelor primite de către echipă, juriul format din reprezentanți ai celor două organizații au selectat 15 candidați eligibili.

Metodologia și desfășurarea investigațiilor

Ce am urmărit:

Propuneri independente și personale în investigarea subiectelor. Fiecare jurnalist selectat a fost încurajat să propună subiecte de anchetă care nu erau suspecte de a fi fost obiect de manevră în dispute locale, între actori co-interesați. Demararea cercetărilor de la un dosar „servit” ar fi impus refacerea totală a investigației verificând toate datele fără a pleca de la premiza că în acel dosar datele sunt corecte și conforme cu realitatea. În general, jurnalistul nu alege subiectul în funcție de interesul public, ci mai mult din rațiuni ce țin de senzaționalism sau de politicile redacționale.

Interesul public înseamnă totuși altceva.

Ținând cont că beneficiarii pot fi direct instituții de stat care derulează contracte cu persoane juridice publice, sau private - interesul public vine, în primul rând, din faptul că nerecuperarea banilor folosiți defectuos sau fraudulos sunt trecuți automat la datorie publică ceea ce înseamnă că modul de cheltuire a acestora ne privește pe toți.

Durata pregătirii anchetelor

Pentru că responsabilitatea jurnalistului este foarte mare în investigații de acest gen s-a dublat perioada standard alocată unei investigații jurnalistice (2 luni), astfel încât aceasta să parcurgă toate etapele de colectare și selecție a informațiilor și să creioneze cât mai multe scenarii posibile.

Procesul de investigare

- Înainte de alegerea subiectelor, echipa de proiect a făcut demersuri pentru identificarea instituțiilor publice care derulează fonduri europene (Primării, Consilii Județene, Ministere, Autorități de Management). Răspunsurile primite au fost triate și ordonate pe județe și repartizate jurnaliștilor pentru suport în alegerea subiectelor finale de investigație (materialele puse la dispoziția jurnaliștilor au avut caracter orientativ);

- jurnaliștii au fost instruiți asupra cadrului legal ce guvernează circuitul informațiilor publice (Legea 544/2001) și asupra legislației ce privește controlul și recuperarea fondurilor europene;
- jurnaliștilor le-au fost prezentate exemple de cazuri de fraudare a fondurilor europene cercetate de organele abilitate (cazuistică);
- selecția subiectelor finale s-a făcut în cadrul unei reuniuni separate, pe formatul unei ședințe de redacție;
- În procesul de colectare a informațiilor jurnaliștii au beneficiat de asistență AMP și CRJI .

Evaluarea subiectelor propuse

La finalul perioadei alocate documentării și redactării anchetelor jurnalistice a fost constituit un juriu din trei experți care nu au fost implicați în proiect.

Grila de evaluare a articolelor a fost construită pe trei dimensiuni: descrierea faptei, ilustrarea cazului și performanța jurnalistică. În toate cele trei domenii juriul a punctat/depunctat o serie de subindicatori precum: coerență, calitatea și cantitatea surselor utilizate de jurnaliști, expunerea unor legături de cauzalitate credibile, echidistanța relatărilor și claritatea faptelor prezentate.

Probleme identificate în procesul de execuție a anchetelor

- jurnaliștii au ales să investigheze subiecte mult prea ample care nu puteau fi sintetizate și probate într-un singur material de investigație;
- în unele cazuri, jurnaliștii au demonstrat că au totuși cunoștințe limitate în domeniul investițiilor publice;
- cele mai frecvente erori de interpretare din partea jurnaliștilor au vizat legea achizițiilor publice și a conflictelor de interese;
- politizarea în exces a unor subiecte de investigație, deși nu existau suficiente probe care să indice ingerințe și interese clare ale unor actori politici în vicierea investițiilor europene;
- apelul la situații cu caracter general-istoric de tipul: „personajul x este recunoscut în zonă că ar fi implicat în afaceri dubioase”;
- atitudinea jurnaliștilor, uneori revanșarda, față de anumite persoane publice direct sau indirect asociate cu derularea unor proiecte finanțate din fonduri europene;
- capacitate limitată de a construi legături de cauzalitate și de a oferi date concrete privind rolul actorilor invocați în anchete.

Rezultate

La finalul celor cinci luni alocate documentării și elaborării de investigații jurnalistice care au ca obiect derularea fondurilor europene, doar 7 jurnaliști au elaborat materiale investigative relevante pentru acest proiect.

Investigații:

Investigațiile au fost realizate de Răzvan Vintilescu, Doru Cobuz, Marian Pavălașc, Daniela Farcaș, Dan Tomozei, Alexandra Grindean și Adriana Roșoga

Investigație nr. 1

Duhul PHARE, exorcizat din Mânăstirea Agapia

2,6 milioane de euro trebuie investiți de statul român pentru a acoperi o țeapă dată celebrului locaș de cult, cu girul Ministerului Dezvoltării, de o companie grecească.

Un program PHARE, în valoare de 4,7 milioane de euro, ar fi trebuit să contribuie la reabilitarea zonei turistice din jurul Mânăstirii Agapia: 3,2 urmau să vină de la Uniunea Europeană, 1 milion era partea statului român, iar 530 de mii de euro trebuiau plătiți de Consiliul local Agapia. Obiectivele: renovarea completă a 117 căsuțe, monumente istorice, în care locuiesc azi aproape 400 de maici, introducerea rețelei de apă și de canalizare, precum și construirea unui punct de informare turistică. Numai că ignorarea de către miniștrii care s-au perindat pe la Ministerul Integrării Europene (actualul Minister al Dezvoltării Regionale și Locuinței) a unor grave încălcări ale contractului semnat cu firma care a câștigat licitația pentru realizarea proiectului, a dus astăzi la o situație nefericită.

Compania grecească Diekat Construct, cea care trebuia să realizeze obiectivele proiectului, a abandonat lucrările, termenul de execuție este depășit cu aproape trei ani, iar statul român este pus în situația de a plăti pagubele create. Fie va fi obligat de Comisia Europeană să returneze 1,5 milioane de euro, bani plătiți deja constructorului grec, fie va aloca 2,6 milioane de euro pentru a termina din surse proprii întregul proiect, după cum ne-a comunicat Biroul de Presă al MDRL.

Măicuțele spion

În 2005, când Diekat s-a apucat de renovat casele din sătucul mânăstiresc, maica stareță, Olimpiada Chiriac, a cumpărat un aparat digital de fotografiat și o cameră de filmat pentru a supraveghea zi de zi lucrările. Rezultatul: un amplu jurnal, înțesat de sute de poze care arată modul defectuos în care se muncea pe șantier încă din primele zile, precum și faptul că, deși reprezentanții MDRL spun că proiectul a fost realizat în proporție de 55%, în practică lucrările programate nu au depășit zece procente din ceea ce ar fi trebuit făcut. Dacă ochiul vigilent al măicuțelor a văzut tot ce era în neregulă, de la lemnul verde folosit în loc de cherestea uscată și de la grinzile greșit amplasate până la acoperișul cu găuri, la Ministerul Integrării Europene, aceste aspecte au fost complet ignorate.

“Încă din 2005 am trimis memorii în care arătam că se lucrează încet și prost, dar nimeni nu ne-a luat în seamă. Compania Diekat înlocuia materialele din proiect cu altele mai ieftine și mai proaste, iar în loc de 112 muncitori, cât declaraseră ei că lucrează aici, erau numai 12. Trebuiau să ne monteze un cazan pentru apă caldă, marca Wiessman, de vreo 60.000 de euro, dar ei ne-au adus unul ieftin, de vreo 7.000 de euro”, exemplifică maica stareță.

Ministerul orbilor

Un document emis de Consiliul Național de Dezvoltarea Regională, organism al cărui președinte era chiar ministrul Integrării Europene, Ene Dinga la momentul respectiv, arăta că după ce trecuse o treime din timpul alocat realizării proiectului, gradul de realizare era de doar 5%. După venirea Ancăi Boagiu pe postul lui Dinga, iese la iveală o încălcare gravă a contractului dintre Diekat și minister. Deputatul Petru Movilă îi adresează o interpelare lui Boagiu, prin care îi comunică faptul că muncitorii unei companii angajate de DIEKAT pentru a efectua lucrările de la Agapia nu și-au mai primit salariul, grecii motivând că nici ei nu primesc bani de la autoritățile române.

Boagiu răspunde și afirmă că DIEKAT încalcă prevederile contractului semnat cu MIE, deoarece nu avea voie să angajeze un subcontractor.

Ministerul Integrării nu a luat însă nicio măsură pentru a remedia deficiențele constatate în cadrul proiectului, ci a acordat firmei DIEKAT două suplimentări succesive ale timpului de realizare a lucrărilor, ajungându-se din septembrie 2006 până în aprilie 2007.

În greci să nu te încrezi...

Recunoștința grecilor nu s-a lăsat așteptată: după ce a primit peste două milioane de euro, din care 1,6 din fonduri PHARE, DIEKAT sesizează primul MIE că vrea să rezilieze contractul, motivând că firma care supraveghea lucrările nu a emis un certificat de plată în termen de 56 de zile de la data depunerii aplicației de plată. În acest sens, firma grecească a inițiat o procedură de adjudecare a disputelor, ca un pas necesar înaintea unui eventual arbitraj internațional.

Abia după ce Partidul Democrat a ieșit de la guvernare, Ministerul Dezvoltării, structură ce a înglobat Ministerul Integrării, a decis să rezilieze și el contractul cu Diekat, notificând compania în data de 7 iunie. Motivul: termenele proiectului nu au fost respectate din vina constructorului. Arbitrajul Federației Internaționale a Inginerilor Consultanți (FIDIC) a decis că ministerul și nu firma elenă, a avut dreptate atunci când a cerut rezilierea contractului. Diekat nu a atacat decizia la Curtea de Arbitraj Internațional de la Paris.

DLAF sapă, DNA astupă

Întreruperea contractului păgubos nu a fost însă o decizie luată din inițiativă MDRL, instituție înțelegătoare cu problemele grecilor, ci datorită unui control al Departamentului de Luptă Antifraudă, control venit ca urmare a unei sesizări făcute de prefectura județului Neamț.

Cu această ocazie au ieșit la iveală alte fapte ignorate de autoritatea contractantă. Firma Diekat nu îndeplinea astfel criteriile necesare câștigării contractului de la Agapia, deoarece nu avea experiența necesară în restaurarea monumentelor istorice.

Un alt motiv pentru care trebuia exclusă din licitație era faptul că auditorul independent implicat în procesul de evaluare a firmelor competitori era și administrator juridic al societății DIEKAT, după cum a declarat Biroul de Presă al DLAF. În 2007, dosarul DIEKAT – Agapia a fost trimis la Direcția Națională Anticorupție, unde a fost închis în 2008 cu soluția de neîncepere a urmăririi penale, după cum ne-a comunicat Biroul de Presă al DNA.

Bomba biologică lansată de greci

În timp ce Biroul de Presă al Ministerului Dezvoltării ne-a transmis că nu se știe exact ce anume se va întâmpla la Agapia, în mijlocul obștii mânăstirești, “realizările” companiei grecești au început să facă victime omenești. Materialele proaste și lucrările de mântuială la cele 15 căsuțe care au fost renovate din totalul de 117, au făcut ca o ciupercă periculoasă, *Merulius Lacrymans*, să atace lemnul din dușumelele montate în urmă cu doi ani, să otrăvească aerul din odăi și să îmbolnăvească plămânii maicilor, trimițându-le pe acestea la spital.

“Le-am dat procurorilor fotografiile făcute de noi și toate dovezile pe care le-au vrut. Nu s-a întâmplat nimic. Până și alea 15 case pe care le-au renovat grecii, a trebuit să le terminăm cu banii noștri, iar acum trebuie să scoatem dușumelele din ele, pentru că au fost atacate de ciupercă”, încheie maica stareță Olimpiada această epopee tristă a unei șanse care a trecut pe lângă Mânăstirea Agapia.

Odiseea unei dispariții

Firma grecească pare că a dispărut de pe fața pământului. La telefoanele companiei, atât din România, cât și din Grecia, nu mai răspunde nimeni. E-mail-urile se întorc înapoi, pentru că adresele de contact de pe site-urile de internet nu mai sunt active. Portarul de la sediul firmei ne-a spus sec: "Au plecat de câteva luni și nu au lăsat nici un telefon, nici o adresă de contact". Primarul Agapiei, Vasile Cucuș, a refuzat să ne întâlnească după ce a aflat că am venit la mânăstire și nu facem articolul din București, iar fostul ministru, Anca Boagiu, nu ne-a răspuns la întrebările legate de acest proiect.

Autor: Răzvan Vintilescu
Bucuresti

Investigație nr. 2

Mânăstiri bucovinene excomunicate din religia PHARE

Biserica Arbore și Mânăstirea Voroneț nu pot beneficia de rezultatele unui program de reabilitare finanțat cu fonduri Phare, din neglijența Consiliului Județean Suceava și a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților.

Un program PHARE, început în 2003, în valoare de 1,5 milioane de euro, având ca beneficiar Consiliul Județean Suceava, trebuia să modernizeze facilitățile destinate turismului ecumenic la nu mai puțin de 13 mânăstiri și biserici, dintre care unele fac parte din patrimoniul Unesco. Concret, pentru lăcașurile de cult de pe lista înaintată de CJ Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței (MDRL) trebuiau construite parcări dotate cu iluminat public, toalete cu apă caldă, stații de tratare a apei menajere și zone de colectare a deșeurilor. Firma care a câștigat licitația pentru realizarea proiectului: Cominco SA. Deși MDRL a declarat, prin Biroul de Presă, că în anul 2008 programul a fost îndeplinit 100% și că nu au existat impedimente pe parcursul derulării sale, situația din teren este complet diferită și demonstrează că există situații în care lucrările prevăzute în proiectul inițial fie nu au fost efectuate, fie modul în care au fost realizate împiedică atingerea obiectivelor proiectului.

Abandonarea unui monument UNESCO

Astfel, la Biserica Arbore, ctitorită în 1503 de către hatmanul Luca Arbore, nu au fost făcute nici locuri de parcare, nici toalete, nici iluminat, nici zone de colectare a deșeurilor. Din cei 51.000 de euro, cât ar fi costat amenajarea din jurul mânăstirii, 30.000 au fost redirectionați către alte mânăstiri din proiect pentru a efectua "lucrări neprevăzute inițial, dar necesare unei bune funcționări a investiției", după cum ne-a relatat Biroul de Presă al MDRL. Preoții care slujesc la biserică nu cunoșteau exact obiectivele programului PHARE, nefiind informați oficial, ci știau doar că au venit ceva experți de la București și de la CJ, cu câțiva ani în urmă, iar apoi nu s-a mai întâmplat nimic. "Eu știu că în proiectul inițial, figura o locație pentru parcare ce era prea aproape de zidul bisericii, iar Legea Monumentelor Istorice nu permitea acest lucru. Le-am sugerat celor de la Consiliul Județean să facă parcare peste drum, unde biserica are un teren. Lângă cimitir", spune preotul Constantin Chifan. Despre toaletele ecologice, ne povestește fiul său, Alexandru Chifan, și el preot: "Au făcut măsurători și au spus că nu au unde să le pună, așa că am rămas cu latrinele vechi din fundul curții".

Cu toate acestea, parohia Arbore a primit avizele necesare pentru ca la câteva zeci de metri de zidurile vechii biserici, aflată în plin proces de restaurare, să înalțe o biserică nouă, din lemn, și un spațiu destinat praznicelor. Spațiu, care pe lângă sala de mese și bucătărie conține și un grup sanitar cu toalete moderne, cam ca acelea pentru care Consiliul Județean Suceava nu a găsit loc. Diferența esențială: "Astea le-am făcut din banii noștri, din donații și din contribuția credincioșilor și a Arhiepiscopiei", spune preotul Chifan-tatăl.

Arbore ascuns

Inițial, reprezentanții MDRL au încercat să ascundă faptul că biserica Arbore a fost exclusă din program, reporterul Cotidianul fiind informat că au fost vizate doar 12 locașuri de cult. Reprezentanții MDRL nu au răspuns la întrebările referitoare la problemele identificate pe parcursul proiectului decât după ce am insistat asupra situației de la Arbore. Explicația Biroului de Presă se bazează pe faptul că în documentația pe baza căreia a fost aprobat proiectul, Consiliul Județean și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților au făcut o greșeală, descoperită după ce actele

pentru demararea lucrărilor fuseseră semnate. Eroarea respectivă consta în faptul că terenul pe care urma să fie construită parcare și restul facilităților pentru biserica Arbore era revendicat. CJ Suceava a propus alte locații, dar în 2007 acestea au fost respinse de Ministerul Culturii, care nu le-a avizat pentru că apropierea de mănăstire ar fi dus la deteriorarea picturii murale. Cum nici de la sătenii comunei Arbore nu a putut fi cumpărat un petec de pământ, CJ a solicitat ca mănăstirea să fie scoasă din proiect, după cum precizează oficialii MDRL.

Toalete europene cu lacăt pe ele

La câțiva zeci de kilometri de Arbore, mănăstirea Voroneț a fost și ea afectată de modul în care s-a realizat proiectul Phare. Există toalete, există parcare, există loc de tomberoane. Câteva impedimente însă: toate sunt situate la jumătate de kilometru de poarta mănăstirii, parcare este goală, iar toaletele moderne sunt închise cu lacăt. Așa se face că turiștii trag tot în vechea parcare a locașului de cult, aflată pe terenul din proprietatea mănăstirii. “Dacă făceau parcare și toaletele pe terenul mănăstirii, atunci maicile nu mai puteau să pretindă chirie de la cei care vând obiecte de artizanat, icoane și chinezării, pentru că în prealabil trebuiau să treacă terenul în proprietatea Consiliului Județean, care era Beneficiarul proiectului”, spune discret una din vânzătoarele care varsă o parte din cele 100 de milioane de lei vechi, colectați lunar de către măicuțe de la cei aproape 20 de comercianți. Dorind să o contactăm pe maica stareță, ne-am adresat măicuței care colecta taxa de intrare în mănăstire. Auzind că suntem de la presă, răspunsul a fost sec: “Nu aveți voie să vorbiți cu maica stareță, nu aveți voie nici să intrați în mănăstire fără aprobarea ÎPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților”. Despre problemele de la Voroneț, punctul de vedere al MDRL spune doar că amplasarea unor cabluri de înaltă tensiune pe terenul de la jumătate de kilometru distanță de mănăstire a impus schimbarea soluției tehnice și lucrări suplimentare.

Eșecul din teren, un succes pe hârtie

Din partea firmei Cominco, Ciprian Ungureanu a declarat că în calitate de constructor, Cominco a executat lucrările în funcție de proiectul pe care i l-a dat Beneficiarul, astfel încât nu are nicio legătură cu amplasarea parcarilor și a celorlalte elemente din proiect. “Consiliul Județean a cam hotărât unde și ce să facă... nu toate sunt terminate, nu toate sunt după rânduială”, a declarat Gheorghe Brădățanu, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților. O opinie diferită are președintele CJ, Gheorghe Flutur, care consideră că proiectul a fost un real succes, care a stat la baza realizării programelor turistice din Bucovina, de anul acesta.

Monitorizarea, în plata Domnului

Derularea proiectului Phare stă prost și la capitolul monitorizare. Aceasta nu a fost realizată de către MDRL, în calitate de autoritate contractantă, reprezentanții ministerului declarând că aceasta este responsabilitatea Consiliului Județean, în calitate de beneficiar, iar primele raportări în acest sens urmează a se face în ianuarie 2010. Numai că atunci când l-am întrebat pe Gheorghe Flutur, președintele CJ, cum anume a fost monitorizată impulsivitatea activităților turistice în zonele prevăzute în program, dânsul ne-a declarat că a lăsat “beneficiarii reali” ai programului, adică obștile mănăstirești, să realizeze acest pas.

Legislația în domeniul finanțărilor din fonduri PHARE prevede însă că atât Autoritatea Contractantă, cât și Beneficiarul proiectului trebuie să realizeze direct monitorizarea lucrărilor și gradul în care au fost îndeplinite obiectivele generale și cele specifice.

Autor: Răzvan Vintilescu
București

Investigație nr. 3

Phare, calamitat românește cu firme abonate la banii publici

Peste 100 de milioane de euro au fost puse la dispoziția Administrației Naționale „Apele Romane” (ANAR) de către Guvern pentru a înlătura efectele inundațiilor care au lovit România în 2004 și 2005. Folosind sintagma „situație de urgență”, Administrația „Apele Romane” a încredințat lucrările de refacere a infrastructurii specifice fără licitații și fără respectarea condițiilor legale. Nu de puține ori, lucrările au fost încredințate unor societăți care nu erau autorizate să desfășoare intervenții la infrastructura de apărare împotriva inundațiilor.

Programul Phare 2005 și-a întors de asemenea fața către nevoile României afectate de evenimentele catastrofale care au produs pagube însemnate și chiar victime umane. 17 milioane de euro, fonduri europene nerambursabile și o cofinanțare guvernamentală de 5,6 milioane de euro au fost puse la dispoziția comunităților locale. Lista contractelor oferă însă aceeași imagine cu privire la atribuire: firme cu legături politice; „preferați” care nu au putut rata ocazia de a-și baga lopata în bani publici; lucrări înconjurate de scandaluri.

Patru „Monștri sacri”

12 Consilii Județene și două Direcții ale ANAR sunt beneficiarii programului Phare 2005, „Măsuri împotriva dezastrelor provocate de inundații”. Lucrările constau în cele mai multe dintre cazuri în refacerea unor tronsoane de drumuri afectate de inundații, ale unor poduri sau ale lucrărilor hidrologice de protecție. Cele mai mari două contracte le-au preluat Direcția Apelor Siret și Direcția Apelor Buzău-Ialomița. Cele două Direcții au cheltuit 9 milioane de euro, câștigătoare ale licitațiilor fiind ECPROD SA Târgoviște și Construcții Hidrotehnice SA Iași, respectiv DIMAR SRL și APASCO SA. APASCO SA din Măneciu, Prahova, a fost unul dintre actorii unui scandal de proporții declanșat în 2004, când Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) a sesizat Parchetul Național Anticorupție că patru societăți specializate în lucrări de gospodărire a apelor erau preferate la atribuirile de lucrări publice.

Toate cele patru societăți selectate de Direcțiile „Apelor Române” fac parte dintr-o listă scurtă de societăți care câștigă contracte cu ANAR, indiferent de direcția care organizează procedurile, adevărați „monștri sacri” ai acestui domeniu de activitate alimentat în exclusivitate din fonduri publice. De exemplu, în perioada 2000-2004, APASCO SA a obținut nu mai puțin de 25 de contracte cu ANAR prin metoda „încredințării directe”.

Păcăleala cu suplimentarea

O altă societate „cu renume” care se regăsește pe lista contractanților de lucrări cu finanțare Phare este Conferic SRL Buzău. Societatea a fost asociată cu fostul președinte al Consiliului Județean Buzău, în perioada 2000-2004, Viorel Constantinescu, devenit ulterior parlamentar. Conferic deține 10 la sută din acțiunile societății Milenium III Podgoria Pietroasele SA, iar Viorel Constantinescu a fost și el o perioadă însemnată deținător a nouă procente din acțiunile companiei.

Conferic a fost una dintre societățile care a executat mai multe lucrări cu finanțare SAPARD, unele dintre acestea lăsându-se cu scandaluri și acuzații de proastă execuție. Conferic și-a urmat însă evoluția, an de an câștigând tot mai multe contracte și mărindu-și proporțional volumul de activitate și numărul de angajați.

Consiliul Județean Buzău a angajat Conferic pentru reparația unui pod în localitatea Puiști, iar cel de la Prahova a semnat pentru o lucrare asemănătoare, în localitatea

Nedelea. Conferic a câștigat licitația organizată de către Consiliul Județean Buzău cu cel mai mic preț, 2,5 milioane de lei. Avantajul oferit de preț în cadrul licitației a fost anulat însă după aceea, societatea solicitând o suplimentare a fondurilor necesare lucrării, cu 50 la sută din valoarea contractului, pragul maxim permis de legea achizițiilor publice. Suplimentarea a fost suportată din bugetul CJ Buzău.

Asociatul nostru

CJ Galați a avut de asemenea de acordat lucrări de reparații la mai multe poduri și sectoare de drum din județ. Câștigătoare, societatea vedetă a județului, Vega '93 SRL. Vedetă, deoarece s-a făcut remarcată prin abundența lucrărilor publice însușite de-a lungul timpului. Afacerile Vega '93 au fost adesea asociate cu atitudinea prietenoasă cu mediul politic.

Peste 2 milioane de euro încasează societatea Style Construct SRL pentru refacerea unui pod de peste Argeș, lucrare atribuita de către CJ Dâmbovița. Societatea Style Construct este proprietatea lui Ion Duculeci, un mic întreprinzător care a căpătat „culoare în obraji” după ce s-a asociat cu un important om politic, Mircea Cristian Raicu, președinte al filialei Ilfov a Partidului Democrat-Liberal (PDL), actual viceprimar al Bucureștiului. Raicu s-a asociat cu Duculeci în februarie 2007 în societatea Agrematco SRL. În aceeași societate, în 2004 a figurat pentru scurt timp, ca asociat, Alina Socobeanu, fost șef Serviciu Patrimoniu și Administrare Drumuri Județene în cadrul CJ Ilfov. Între timp, Socobeanu a devenit director în cadrul Primăriei Sectorului 3 București, în fruntea căreia se află un coleg de partid, Liviu Negoită.

Ferat Construct SRL din Craiova este o altă societate al cărei succes la atribuirea lucrărilor publice a fost pus pe seama conexiunilor cu lumea politică. Societatea a depășit cu un an deja termenul de finalizare a unui pod din comuna Jupănești, din județul Gorj. CJ Dolj i-a acordat societății un contract pentru reabilitarea podului de pe Drumul Județean 606, din localitatea Sarsca. Valoarea contractului este de aproximativ 800.000 de euro, iar lucrarea ar trebui să fie finalizată până la începutul toamnei anului 2009.

Lei românești sau euro PHARE, banii destinați lucrărilor publice de amploare par să aibă un același curs "firesc": spre conturile unor firme care știu să întrețină o relație amicală și uneori de afaceri cu oameni politici.

Autor: Doru Cobuz
București

Investigație nr. 4

Teleormanul are groapa de gunoi, dar nu are „gunoieri”

Rezolvarea problemei managementului deșeurilor menajere trenează de ani de zile. Chiar dacă termenul limită până la care autoritățile din România trebuiau să pună în funcțiune gropile ecologice a fost deja depășit - 16 iulie 2009, conform Tratatului de aderare la UE -, problema este departe de a se rezolva.

Un caz aparte este județul Teleorman. Aici Consiliul Județean și primăriile din județ și-au dat mâna pentru accesarea unei finanțări europene de peste 21 milioane de euro, din care 16 milioane euro contribuția ISPA și 5,35 milioane euro co-finanțare BEI, conform fișei de informare ISPA-Teleorman, întocmită de Oficiul de Plăți și Contractare PHARE. Banii au fost primiți pentru un proiect care se va materializa într-o groapă ecologică de gunoi, cu stație de sortare, închiderea și ecologizarea vechilor gropi, construirea și dotarea unui sistem de colectare și selectare a deșeurilor din tot județul. Sistemul va fi deservit de o groapă de gunoi nou construită la Mavrodin. Un proiect ideal, s-ar putea zice. Un adevărat model aplicat de către instituția care îl are în frunte pe Liviu Dragnea, președintele Uniunii Naționale a Consiliilor Județene din România.

La sfârșitul lunii iulie 2009 a expirat data limită pentru implementarea proiectului "Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Teleorman" (Măsura ISPA 2002/RO/16/P/PE/024), dar județul nu are o groapă de gunoi funcțională. Pe 16 iulie au expirat autorizațiile de funcționare a vechilor gropi de gunoi din județ, iar cea nouă și modernă de la Mavrodin nu a fost dată în funcțiune. Legal, nici nu va intra foarte curând în folosință groapa de la Mavrodin, asta pe motiv că procedurile pentru selectarea unui operator nici măcar nu au fost demarate. Pentru organizarea unei licitații, Consiliul Județean, care este titularul proiectului are nevoie cel puțin de câteva săptămâni de la declanșarea procedurilor și până la „instalarea” operatorului gropii de gunoi.

Cine ia banii

Orașele Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiorii de Vede, Videle și Zimnicea, dar și localitățile rurale din Teleorman au fost obligate să închidă vechile gropi de gunoi. În schimb, prin programul cu finanțare ISPA "Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Teleorman", județul va beneficia de 12 platforme de colectare și a unei gropi ecologice, situată la Mavrodin. Programul în valoare totală de 21,5 milioane de euro trebuia finalizat la 31 decembrie 2008, dar CJ Teleorman a obținut o prelungire de termen, până la 31 iulie 2009. Motivații? Lucrările de la groapa de gunoi au fost întârziate din cauza unor greșeli de proiectare, iar drumul de acces către Depozitul central de la Mavrodin, al cărui amplasament a fost schimbat, a trebuit prelungit cu 880 de metri față de calculul inițial.

Realizat de un joint venture între firmele Ecosoil Sud GMBH și Geiger GMBH & Co KG, programul ar trebui să se finalizeze cu punerea în funcțiune a unui depozit central unde vor fi transportate deșeurile, după o prealabilă sortare pe platforme de colectare. Un aspect interesant este că acest joint venture s-a înregistrat la Registrul Comerțului ca o societate nouă cu date de identificare proprii. Noua societate, Joint Venture Teleorman Ecosoil-Geiger, a fost înregistrată la data de 4 octombrie 2006, adică la 3 săptămâni după ce consorțiul a fost declarat câștigător. Societatea „pe spinarea” căreia a stat responsabilitatea construirii gropii de la Mavrodin are doar 9 angajați.

TEL DRUM, încă o data

Un detaliu semnificativ ne-a stârnit interesul, motiv pentru care ne-am deplasat la fața locului. Într-o zi aridă de 1 iulie, prima a ultimei luni dintre cele de amânare obținută de Consiliul Județean pentru realizarea sistemului de management al deșeurilor. Pe șantier se lucrează. Se tasează pietrișul și în urmă se toarnă asfalt. Alt detaliu surprinzător, atât timp cât lucrările la drum au fost motivul amânării acordate din decembrie. Șase luni de zile mai târziu, tot drumul de acces la groapa de gunoi era prioritatea constructorului.

Muncitorii nu vor să vorbească cu străinii, fie ei și ziariști, dar una dintre mașinile de la fața locului păstrează pe parbriz urmele unei inscripții: „Tel Drum”. Doi kilometri mai încolo, o alta mașină și patru muncitori. Soarele fierbinte este acoperit rapid de nori furioși și cerul se rupe. Muncitorilor li se face milă de reporteri și îi invită în cabina vechiului lor camion, pentru a se adăposti de ploaia torențială. Pe bordul mașinii, foile de parcurs, ștampilate cu tuș roșu. Din nou aceeași identitate, negată inițial de oameni. Mașina aparține societății Tel Drum SA din Alexandria.

Tel Drum SA este o societate înființată în 1999 de către Consiliul Județean Teleorman și privatizată aproape trei ani de zile mai târziu. Presa a scris de mai multe ori că proprietarul societății, Marian Fiscuci, ar fi doar un interpus al președintelui CJ Liviu Dragnea. Cert este însă că instituția condusă de Dragnea a achiziționat în 2001 un utilaj greu, „tren reciclator”, pe care l-a dat în custodie Tel Drum SA. Societățile care ar fi dorit să contracteze lucrări publice de infrastructură s-au trezit obligate prin caietele de sarcini de la licitații să dețină un utilaj asemănător. Condiția a transformat de-a lungul anilor societatea lui Fiscuci într-un „abonat” la lucrările scoase la licitație de Consiliul Județean. Apariția utilajelor Tel Drum SA pe șantierul de la Mavrodin poate că nu surprinde, dar în mod clar te face să-ți ridici niște întrebări.

Pe ultima sută de metri

Groapa de gunoi de la Mavrodin este în ultima fază a execuției, termenul de 31 iulie 2009 fiind un obstacol relativ ușor de depășit de către constructor. Stația va fi deservită de o rețea de 12 platforme de colectare a deșeurilor, de 37 de vehicule de colectare și transport și de peste 26.000 de pubele, toate achiziționate prin licitații internaționale, din fondurile aceluiași proiect.

Și totuși, Sistemul integrat de management al deșeurilor în județul Teleorman are o mare problemă. După cum ne-a confirmat Valentin Ciuntuc, reprezentantul Unității de Implementare a Proiectului, procedurile pentru contractarea unui operator al noii gropi nici măcar nu au fost demarate. „Ele se vor desfășura în condițiile Ordonanței 34 pe 2006” este precizarea pe care ne-a făcut-o Valentin Ciuntuc. O precizare care se traduce în sensul că un operator al sistemului european al deșeurilor din Teleorman va fi selectat abia peste câteva săptămâni. Între timp, însă, în județ, doar jumătate din vechile gropi de gunoi au fost închise.

Conform rezultatelor ultimelor controale efectuate de Garda de Mediu, până la data de 16 iulie, 99 de depozite au fost închise, iar 96 sunt în operare. Primăriile care s-au temut de amenzi europene au inventat soluții temporare. Gheorghe Popescu, reprezentant al primăriei Roșiorii de Vede ne-a precizat că deocamdată gunoiul este depozitat în mod improvizat pe un teren până la momentul când va fi data în folosință groapa de la Mavrodin. Situația va fi remediată doar după ce vor fi semnate contractele de concesiune pentru pentru colectarea și transportul deșeurilor menajere, respectiv pentru operarea Depozitului Central de la Mavrodin, aceasta însemnând tratare și depozitare. Cum procedurile de selecție ale celor doi operatori privați nici măcar nu au fost demarate, se deschide calea către renunțarea la procedura licitației, pe motiv de „urgență”. O „urgență” care putea fi rezolvată demult,

mai ales că CJ Teleorman a adoptat „Studiul de fundamentare pentru activitatea de operare în Depozitul Central de la Mavrodin” încă din mai 2008. Astfel, doi operatori privați s-ar putea trezi că semnează fără să „lase la preț” contracte de concesiune pe 8 ani (colectare și transport), respectiv pe 15 ani pentru administrarea Depozitului Central de la Mavrodin.

Autor: Doru Cobuz

București

Investigație nr. 5

Contract de 6,2 milioane de euro, acordat unei firme cu 5 angajați

Fostul Minister al Integrării Europene, condus de Anca Boagiu, a preferat să direcționeze un contract de peste șase milioane de euro unei firme spaniole a cărei reprezentanță în România a numărat, până la faliment, 5 angajați.

Peste 1,2 milioane de euro trebuie returnați Comisiei Europene de la bugetul de stat, iar alți 600.000 de euro proveniți din contribuții ale executivului și ale administrației județene din Galați riscă să rămână investiți într-un proiect fără utilitate. Deja Direcția Națională Anticorupție Galați verifică acest caz, așa cum ne-a declarat prim-procurorul Gheorghe Ivan.

În 2006 Consiliul Județului (CJ) Galați a câștigat prin intermediul fostului Minister al Integrării Europene, structură administrativă intrată în componența Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței (MDRL), o finanțare PHARE pentru realizarea în municipiul de la Dunăre a unui "Centru de Afaceri". Finanțarea europeană s-a ridicat la 3,9 milioane de euro. Restul sumei, de până la 6,2 milioane de euro trebuie adusă din surse guvernamentale - 1,3 milioane de euro și de la bugetul CJ Galați - aproape 1 milion de euro. Locul unde urma să fie construit Centrul de Afaceri, era amplasat în centrului orașului, lângă Prefectură, și constituia de fapt finalizarea unei clădiri începute înainte de 1989.

Ceartă de la bani între firmele câștigătoare: GTM și Brico

Contractul a fost atribuit în urma unei licitații internaționale organizate de Ministerul Integrării către parteneriatul format din firma spaniolă GTM, reprezentanța în România a firmei din Madrid, și firma locală Brico. Lucrările au început în 2007 și s-au oprit definitiv la sfârșitul lui 2008 când muncitorii de la firma Brico au părăsit șantierul. Directorul societății, Sorin Ariton, ne-a declarat în acel moment că a luat decizia de a renunța la lucrări pentru că partea spaniolă nu i-a plătit facturile.

Situația nu s-a schimbat nici la începutul lui 2009. Ba mai mult, firma spaniolă a părăsit piața românească, iar Sorin Ariton a depus o plângere la DNA împotriva firmei din Madrid, reclamând că nu a primit niciun ban din partea antreprenorului iberic. În privința plângerii și a posibilității de recuperare a pagubelor, prim-procurorul DNA Galați, Gheorghe Ivan, ne-a declarat următoarele. "Este adevărat că ni s-a depus o plângere, însă încă nu am finalizat verificările, din acest motiv nu putem să furnizăm mai multe date".

GTM a câștigat licitația, deși avea cinci salariați

Am încercat să aflăm replica firmei spaniole, însă reprezentanța sa din București este închisă, iar la numărul de telefon nu răspunde nimeni. Cu toate acestea, am reușit să aflăm, din date de la Registrul Comerțului și din cele ale Ministerului Finanțelor, că GTM a avut în România doar cinci angajați.

De la MDRL, Departamentul Presă, ni s-a precizat în scris că firmele câștigătoare au fost alese în urma unei licitații internaționale.

"Adjudecarea contractului de lucrări s-a făcut în urma unei licitații internaționale deschise, organizată în conformitate cu prevederile Ghidului Practic pentru PHARE, ISPA și SAPARD. Firmele care au depus oferte în cadrul acestei licitații au fost următoarele: Yape, Evren, SC Vega 93 SRL Galați, Troiani Roberto & Ciarrocchi Renato S.n.c., Unicom S.A., J/V K. Kourtidis SA & Klearchos G. Routsis SA, J/V GTM SA & Brico SRL, J&P Avax SA, J/V Erkat S.A. & Komvos S.A.. Ofertantul câștigător J/V GTM SA & Brico SRL a fost ales ca urmare a îndeplinirii cerințelor dosarului de licitație și ofertei financiare cu prețul cel mai mic (criteriul de selecție)".

Mai precizăm că în cadrul acestei alianțe antreprenoriale, GTM venea cu expertiza sa, fiind una dintre cele mai mari firme de construcții din Spania, iar Brico cu utilajele și forța de muncă. Desfășurarea proiectului și finanțarea sa prevedea ca sumele din proiect să fie încasate de GTM care mai departe trebuie să îndrepte banii de lucrări către Brico.

1,8 milioane de euro au ajuns în Spania

De la MDRL ni s-a comunicat că din cele 6,2 milioane de euro, s-au plătit deja 1,8 milioane de euro. Cum Sorin Ariton - directorul Brico, reclamă că nu a primit sumele convenite din partea GTM, reiese că odată cu retragerea firmei spaniole de pe piața românească și cele 1,8 milioane de euro au ajuns în Spania.

"Până în acest moment, constructorul a încasat suma de 1.818.438,18 euro. Din această sumă, 944.127,57 euro reprezintă avansul în procent de 15% din valoarea contractului de lucrări, la care, potrivit prevederilor contractului, constructorul este îndreptățit în vederea mobilizării, avans pentru care acesta a înaintat o garanție bancară și care este rambursat de constructor prin deduceri procentuale din certificatele de plată. Din totalul de 1.818.438,18 euro, plățile către constructor au fost realizate pe surse de finanțare, în funcție de procentele menționate anterior", ni s-a precizat de la același Departament de Presă al MDRL

Lucrarea s-a pierdut, termenul de finalizare fiind 27 iunie 2009

Data finalizării Centrului de Afaceri de la Galați, lucrări ce presupuneau realizarea unui complex format dintr-un incubator de afaceri, un pavilion expozițional și o unitate de servicii de piață a fost luna iunie. "Contractul de lucrări, încheiat de MDRL cu Joint Venture Gestion Tecnica de Montajes y Construcciones GTM SA & SC Brico SRL, a avut ca termen de finalizare data de 27 iunie 2009", ni s-a explicat de la MDRL.

Printre vinovați

O mare parte din vina pentru pierderea celor 1,8 milioane de euro stă pe umerii membrilor comisiei de licitație - Laurențiu Neculaescu (președinte), Gabriela Dolteanu (secretar), Viorica Bratoveanu, Liviu Narciz Antonas, Iulian Candea, Constantin Raicu, Bartosz Kiernozycki care nu au sesizat faptul că GTM nu are o reprezentanță puternică în România.

În ceea ce privește continuarea proiectului, aceasta trebuia realizată de la bugetul de stat, însă cum criza financiară a limitat resursele financiare ale guvernului, nu sunt bani în acest moment pentru continuarea investiției.

**Autor: Marian Pavălașc
Galați**

Investigație nr. 6

Președintele CJ Galați a fost de acord să recepționeze investiții lipsă la Muzeul Satului din județul de la Dunăre

În calitate de manager al proiectului PHARE - "Gospodăria tradițională" de la Gârboavele, județul Galați, Eugen Chebac - președinte al CJ - a acordat prin semnătura sa "ok-ul" pentru plata unor lucrări lipsă sau supraevaluate de la muzeul satului din județul din estul țării.

Muzeul Satului de la Galați a fost inaugurat în anul 2008 pentru o singură zi, pe 20 noiembrie, apoi în ziua următoare a fost închis. Cauza: în noaptea ce a urmat inaugurării, pereții au avut infiltrații și toată incinta o fost închisă. Gospodăriile au fost redeschise parțial publicului în mai 2009, dar nici până acum nu există personal la muzeu. Un singur angajat al Centrului Cultural "Dunărea de Jos" - instituție ce administrează muzeul și care se află în subordinea Consiliului Județului (CJ) Galați, asigură atât munca de paznic, cât și pe cea de ghid pentru puținii gălățeni care trec pragul complexului muzeal.

Startul poveștii

Proiectul unui muzeu al satului la Galați a existat pe masa de lucru a administrației locale încă din 1998, dar el nu a început să fie pus în practică decât în anul 2006, când CJ-ul a accesat o finanțare de 300.000 de euro în cadrul programul PHARE de Vecinătate între România și Republica Moldova. La această sumă s-a adăugat și contribuția administrației județului de 39.000 euro. Managerul proiectului a fost Eugen Chebac (PSD), actualul președinte al CJ Galați și fost vicepreședinte până în 2008 al aceleiași structuri. Locația aleasă pentru acest proiect, care se dorea un muzeu funcțional al satului în care vizitatorii să poată să atingă exponatele, era pădurea Gârboavele - situată la 15 km de municipiul Galați. "Dorim să facem un complex muzeal funcțional și poate chiar și cu un han unde vizitatorii să poată chiar înnopta", declara în 2007 Răzvan Avram, președintele Centrului Cultural "Dunărea de Jos".

Construcția muzeului

O singură firmă a depus oferta sa pentru construirea Muzeului Satului, este vorba de societatea Comtiem Galați, un antreprenor destul de mic, specializat pe amenajări de apartamente și vile. Prețul cerut de Comtiem era de 930.000 lei, la care se adăuga TVA și ieșea exact suma maximă de care dispunea CJ - 340.000 euro. Secretarul general al CJ din perioada 2004-2008 ne-a declarat: "nu știu să fi fost vreun aranjament, eu nici nu știu despre această firmă prea multe", ne-a declarat Dragu Togan. La rândul său, președintele CJ Galați, Eugen Chebac a precizat că "tot ce ține de partea de achiziții publice în legătură cu acest proiect a fost realizat corect prin intermediul sistemului electronic de licitații publice".

Investiții supraevaluate

Conform devizelor de lucrări ce ne-au fost puse la dispoziție de către CJ Galați rezultă că sediul administrativ de 100 mp a costat 240.000 de lei (73.000 euro), asta în condițiile în care un apartament cu aceleași dimensiuni și complet utilat, situat în municipiul Galați, costă în jur de 40.000 euro. Sediul administrativ nu are niciun fel de dotare în afară de tâmplăria PVC, iar o mare parte din suprafața sa este ocupată de grupurile sanitare destinate publicului. Alături de acest sediu administrativ mai sunt și alte investiții supraevaluate. Este vorba de gardul înconjurător al ariei de 1,3 ha a muzeului, care se ridică conform devizelor la peste 76.000 lei.

Dar cel mai edificator și mai clar exemplu de cheltuire defectuoasă a fondurilor publice se referă la căruța cu care este dotat Muzeul Satului de la Galați. Conform devizelor firmei de construcție, devize acceptate de CJ Galați, rezultă că 102 de milioane de lei vechi s-au cheltuit pe acest obiect. Prețul unei astfel de căruțe, identice cu cea de la muzeul satului nu se ridică la mai mult de 1000 de lei în comunele gălățene.

În ceea ce privește cele patru gospodării tradiționale ale complexului muzeal, acestea au costat în total 170.000 lei, cu 700 milioane de lei vechi mai puțin decât corpul administrativ. Există dubii și față de valoarea reală a caselor și obiectele tradiționale de aici. Muzeograful gălățean Eugen Holban a declarat că "multe dintre acestea nu sunt autentice, iar altele au fost construite după tipare ce nu aduc deloc cu originalele din secolele XVIII și XIX".

Investiții lipsă

Tot conform devizelor financiare reiese că s-au cheltuit peste 68.000 lei pe drumul carosabil către muzeu și pe aleile din interiorul muzeului. De fapt tot ce s-a realizat în acest sens a fost aruncarea de pietriș și piatră mică în timp ce drumul de acces către muzeu este unul din pământ.

Alte investiții fictive se numără și în partea de dotări a muzeului. Centrul administrativ este dotat în acte cu două calculatoare performante în valoare de 6000 de lei împreună. "Nu am decât un singur calculator și acela a fost adus de la sediul Centrului Cultural pentru a ne folosi în caz de urgență. Atât avem", ne-a declarat angajata Centrului Cultural "Dunărea de Jos" care asigură în momentul vizitei noastre serviciile de pază și ghid. "Nu vreau să-mi apară numele la ziar, e mai bine așa. Oricum știți unde mă găsiți", ne-a mai declarat aceasta.

Mai mult, conform proiectului muzeul este prevăzut și cu un platou amenajat denumit "Hora Satului". "Nu știu despre așa ceva, eu sunt pusă să explic exponatele și casele de aici pentru eventualii vizitatori, dar nu mi s-a spus niciodată că ar exista așa ceva", ne-a mai precizat ghidul.

Posibilă infracțiune: între înșelăciune și neglijență în serviciu

Președintele Consiliului Județului Galați, Eugen Chebac, dar și restul membrilor comisiei de recepție a lucrărilor ar putea risca, în cazul unei eventuale anchete a autorităților, cercetarea sub acuzația săvârșirii unor fapte penale de înșelăciune în dauna avutului public (în cazul în care recepția investițiilor lipsă s-a făcut cu bună știință) sau neglijență în serviciu, în situația în care recepția investițiilor suspecte s-a făcut fără interese obscure. "În mod normal acestea sunt acuzațiile sub care riscă să fie cercetat și acuzat orice persoană aflată în ipostaza descrisă de dumneavoastră", ne-a declarat avocatul Harieta Craiu.

**Autor: Marian Pavălașc
Galați**

Investigație nr. 7

Consolidare pe licitație trucată

Secretul de cinci milioane de euro de la Mănăstirea Golia

Proiectul de 5 milioane de euro, bani europeni, pentru reabilitarea Mănăstirii Golia, a fost câștigat în urma unei licitații dubioase. Firma Aedificia a câștigat licitația, însă după ce Construcții Unu din Iași a contestat-o, Ministerul Dezvoltării (MDRL) a schimbat câștigătorul.

Motivația este încălcată: MDRL spune inițial că Aedificia nu a avut toate documentele de calificare la dosar. De ce a fost totuși declarată câștigătoare la început? Ministerul nu elucidează acest mister, ba chiar îl adâncește: explică pe larg într-un răspuns oficial că a solicitat un număr de documente de la Aedificia, pe care le-a primit înainte de licitație. Dar își menține explicația: Aedificia a pierdut pentru că nu avea toate actele cerute. Contradicție flagrantă.

O alta explicație, alternativă, pentru care firma din Iași trebuia să primească lucrarea de 5 milioane de euro: Patronul Construcții Unu este cunoscut ca un apropiat al Patriarhului Daniel, cel care a și susținut firma în câștigarea licitației.

Licitarea a fost organizată de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței (MDRL) pe 18 septembrie 2007. S-au prezentat două asociații de firme ai căror lideri erau SC Construcții Unu SA și SC Aedificia Carpați SA. Conform anunțului de participare, criteriul de selecție era prețul cel mai mic. Aedificia Carpați a câștigat cu o ofertă de 4.889.802 euro și discount de 5%. Construcții Unu avea o ofertă de 4.890.851 euro, fără discount. "Prin adresa nr. 49482/29 octombrie 2007 Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor a comunicat Consiliului Județean Iași (...) că procesul de selectare a constructorului pentru realizarea lucrărilor aferente proiectului "Reabilitarea și Dezvoltarea turistică a ansamblului monument istoric mănăstirea Golia" s-a finalizat.

Pentru semnarea contractului de lucrări cu constructorul selectat, respectiv Asociația SC Aedificia Carpați SA –SC – Final Construct SRL – Acep Soc. Coop este necesară aprobarea și transmiterea hotărârilor Consiliului Județean Iași", se menționează în nota de fundamentare emisă în data de 7 noiembrie 2007 de Consiliului Județean Iași.

Contestație în afara legii, dar cu puteri miraculoase

Raportul de atribuire a lucrării s-a făcut de MDRL pe 11 octombrie 2007, adică atunci află Aedificia că a câștigat licitația, iar Construcții Unu că a pierdut. Construcții Unu contestă rezultatul licitației pe 2 noiembrie 2007, adică cu 22 de zile mai târziu. Cum legislația acordă șapte zile la dispoziție pentru a contesta o licitație, rezultă că această contestație este ilegală. Totuși, aspectul este trecut cu vederea și contestația este admisă.

Practic, contestația cerea reluarea procedurilor de licitație întrucât, susținea firma necâștigătoare, câștigătorul nu avea toate actele în ofertă. "În urma acestei contestații, ofertele au fost reevaluate, în spiritul deciziei CNSC 3524/496C7/4120 din 28 noiembrie 2007 care a admis contestația SC Construcții Unu SA Iași și a dispus anularea raportului procedurii de atribuire nr. DC 45.478 din 11.10.2007", se arată într-un răspuns de la MDRL. Așadar, documentul emis de Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor a defavorizat firma câștigătoare. Conducerea Aedificia Carpați nu a dorit să facă o precizare oficială despre procedura de reevaluare.

Jongleria cu acte

Schimbul de câștigători a fost motivat prin neprezentarea unor documente de calificare, lipsă observată de MDRL taman în urma contestației depuse de firma declarată necâștigătoare la prima evaluare. Documentele invocate ca fiind lipsă au fost prezentate de Aedifica la termenele cerute, însă s-a reevaluat oferta și surpriză: câștigătorul inițial devine pierzător. Pe aproape trei pagini A4, Construcții Unu a înșirat toate documentele pe care le-a sesizat că lipsesc de la firma concurentă în momentul licitației. Numai că actele invocate ca fiind lipsă de fapt erau deja prezentate în urma solicitărilor făcute de autoritatea contractantă, așa cum arată MDRL în răspuns oficial. Documente au fost atașate la dosar în trei etape, de fiecare dată respectându-se termenul cerut.

Din cronologia depunerii de acte reiese că nemulțumirea firmei Construcții Unu este nefondată, întrucât Aedificia avea toate documentele cu o lună înainte de depunerea contestației. Și totuși, mister sau miracol, Construcții Unu câștigă contestația și lucrarea de 5 milioane de euro.

“A intrat sub pielea mitropolitului și el îl ajută”

Dacă MDRL nu risipește misterul, explicația ține de domeniul miracolului divin. Directorul Construcții Unu, Marian Alexandru este un apropiat al fostului Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, Daniel, actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Aceeași firma a câștigat lucrări de sute de milioane de lei la Mitropolia Moldovei și Bucovinei și la Biserica “Trei Ierarhi” din Iași. “Marian e un tip de om care a intrat pe sub pielea mitropolitului și el îl ajută. Poate are și avantajul că are experiență, dar știu că nu a câștigat de drept licitația asta, ci după contestație”, invocă Constantin Simirad, președintele Consiliului Județean Iași. Contactat în nenumărate rânduri, patronul Marian Alexandru a refuzat să dea vreo explicație. “Nu vreau să dau niciun fel de declarație”, ne-a spus revoltat și a închis telefonul înainte să asculte despre ce este vorba.

Construcții Unu, campioană la cerut bani în plus

Conducerea Consiliului Județean Iași susține că firma de construcții face numeroase încercări pentru a câștiga mai mulți bani prin invocarea de lucrări suplimentare, însă nu poate face o estimare precisă a sumelor cerute în plus. “Bineînțeles că vor, dacă se poate, să sugă cât pot și atunci încearcă să bage tot felul de lucrări. În loc de trei tiranți, ei spun acum că trebuie cinci. Întotdeauna constructorul încearcă să mărească valoarea lucrărilor, mai ales Marian e campion la asta. Vine și mai cere bani, dar eu i-am spus că nu suplimentez cu nimic, nu le mai dau nici un ban. Dacă vrei să furi, poți să faci un raport de necesitate și ceri, iar el așa procedează, dar eu i-am spus că nu-i aprob nimic”, ne-a explicat Constantin Simirad.

Firma de consultanță Inocsa Ingineria S.L., îndreptățită să facă publice cererile de refinanțare, refuză acest lucru nerăspunzând la nici una din solicitările adresate. Nemulțumiți de cum decurge proiectul Golia sunt și reprezentanții municipalității.

Plus un milion de euro pentru linia de tramvai de lângă mănăstire

Ca partener în proiect Primăria Iași s-a contractat de mai multe ori cu firma de consultanță. “Proiectul a reușit să acopere toate necesitățile, dar nemulțumirile sunt legate de calitatea consultanței. Au lăsat la mâna constructorului anumite decizii care de fapt erau obligațiile consultanței, lucruri pe care le-am sesizat și la minister. Standardele din momentul proiectării nu mai coincid cu necesitatea din zilele noastre. Atât la partea de linie de tramvai, unde a trebuit să reprojectăm toată modalitatea de modernizare, precum și la partea de consolidare a pereților și finisajelor au fost ridicate pretenții de schimbare a modului de intervenție”, ne-a declarat Mihai Chirica, directorul tehnic al Primăriei Iași.

Numai pentru reabilitarea tronsonului de linie de tramvai, inclus în proiect, suma crește de la 750.000 de euro, cât a fost în ofertă, la aproximativ 1.750.000 de euro. Proiectul a fost declarat finanțabil din fonduri PHARE 2004-2006, Coeziune Economică și Socială. Valoarea totală a proiectului este de 5.270.000 de euro, din care suma eligibilă este de 4.890.851 de euro. Diferența de costuri include cheltuielile neeligibile, în cuantum de 380.000.000 de euro, sume suportate de Consiliul Județean în calitate de lider de proiect și Consiliul Local Iași ca partener.

Parohul mănăstirii primește bani din proiect

Beneficiarul proiectului de reabilitare este Mănăstirea Golia care, conform legislației, nu poate încasa fonduri din proiectul care tocmai se derulează. Numai că regulamentul este sfidat de Parohul Bisericii. Părintele arhimandrit stareț Danciu Victorin, cu numele cleric de Părintele Vitalie, a fost desemnat consilier cultural de specialitate și este subordonat față de Președintele Unității de Implementare a Proiectului. Acesta primește lunar un salariu brut de 2.500 de lei. Fișa postului cuprinde atribuții hilare precum: "Susține interesele religioase și drepturile bisericești pe perioada implementării proiectului, verifică împreună cu dirigintele de șantier raportul lunar realizat de constructor, formulează recomandări pentru îmbunătățirea și eficientizarea activităților din cadrul proiectului, întocmește rapoarte de evaluare". Întrebat despre toate aceste atribuții Părintele Vitalie a dat din umeri. "Nu am ce să vă prezint. Eu dau raportul la ședințele lunare și scriu pe o foaie de hârtie cu liniuță dacă am ceva de obiectat", ne-a declarat părintele.

Autor: Daniela Farcaș

Iași

Investigație nr. 8

Gunoii te face bogat

Cea mai nouă și performantă stație de sortare a deșeurilor menajere din România funcționează de câteva luni la Mediaș (jud. Sibiu), după ce administrația locală a reușit să finalizeze un proiect PHARE cu o valoare totală de 1.071.002 Euro. Proiectul "Colectare selectivă și transfer al deșeurilor menajere în Mediaș", depus la Agenția de Dezvoltare Regională Centru, a fost inițiat în 2005 și a atras la Primăria Mediaș a primit o finanțare de 959.901,90 Euro din partea Uniunii Europene.

Statul ... și un bun administrator.

Implicat încă de la început în proiect, viceprimarul municipiului Mediaș, Teodor Neamțu, este de părere că statul poate fi și un bun administrator, nu doar unul <<prost>>. La mai bine de jumătate de an de la punerea în funcțiune a celei mai noi stații de colectare selectivă și transfer al deșeurilor menajere, Mediaș este singurul oraș din România care are propriul serviciu de salubritate, după ce experiența cu societățile private nu a fost una profitabilă pentru locuitori.

"În 2005 aveam două societăți private de care nu eram foarte mulțumiți, motiv pentru care am constituit un serviciu de salubritate propriu prin care ceream un preț de 2 lei pentru o proprietate, în vreme ce societățile private aplicau o taxă de 4 Lei pentru fiecare persoană dintr-o proprietate. Evident că făceam concurență și așa privații au rămas fără contracte pentru că oamenii preferau să semneze cu serviciul Primăriei", spune viceprimarul Teodor Neamțu.

Potrivit administrației de la Mediaș, marele câștig al proiectului este prețul mic pentru serviciul de salubritate. Pentru serviciul de salubritate, până la derularea proiectului, firme din România, Italia, Turcia, Rusia au căutat să prindă contract la Mediaș. A fost una dintre motivațiile care au convins că din adunatul gunoiului se poate face profit.

Serviciul de salubritate al Primăriei Mediaș, cu un număr de 7 angajați cu tot cu șeful de serviciu, deservea inițial numai unitățile aflate în subordinea Primăriei: școli, spitale, societăți private ale administrației. Apoi, după achiziția unor mașini, s-a trecut la consumatorii casnici.

De la 7 la 150 angajați

Pentru a putea administra eficient serviciul de salubritate, odată cu finalizarea perioadei de implementare a proiectului PHARE, Primăria Mediaș a înființat societatea ECO SAL S.A., pentru a asigura și dezvolta activitatea. De la cei 7 angajați cât avea serviciul de salubritate al Primăriei, odată cu implementarea proiectului numărul angajaților la noua societate a ajuns la 150, cu un maxim de 200 în anumite perioade, informează reprezentantul pe comunicare al societății, Anca Băra. ECO SAL S.A. asigură în prezent colectarea deșeurilor menajere pentru 100.000 de oameni din Mediaș, Coșsa Mică, Dumbrăveni și cele 14 comune limitrofe. Mai mult, colectarea selectivă a deșeurilor menajere a început cu 10.000 de oameni, pentru ca acum să fie impusă în tot municipiul Mediaș.

Groapa de la Șomârt și drumurile lungi

Un alt câștig al proiectului de salubritate îl constituie reducerea cu câteva mii de kilometri a drumurilor făcute lunar de la Mediaș până la singura groapă ecologică din județul Sibiu, de la Cristian. Dacă până la deschiderea stației de sortare a deșeurilor se făceau un minim de 10 drumuri pe săptămână, acum doar una mai face traseul. "Avem avantajul de a extrage toate deșeurile reciclabile așa încât la groapa de gunoi ajunge cel mult 20% din ce se aruncă din gospodării", susține Anca Băra. Dacă până în 2010

Primăria va închide definitiv fosta groapă de gunoi a orașului de la Șomârt, Mediașul va fi pentru o bună bucată de vreme singurul municipiu din România care va avea o stație de sortare a deșeurilor și modernă dar și climatizată.

"Noi am închis aproape toate gropile de gunoi din comunele limitrofe, pentru că avem semnate protocoale în cadrul asociației de dezvoltare inter-comunitară, așa încât problemele de închidere a gropilor la noi este aproape rezolvată", declară și viceprimarul Viorel Neamțu.

Achiziții și investiții

Fiind primul cu sursă de finanțare Uniunea Europeană, proiectul de la Mediaș nu a fost unul ușor pentru autorități. "A mers foarte greu pentru că <<domnul Phare>> are foarte mari pretenții. Documentațiile au durat foarte mult, chiar și câte 45 de zile la un document. Dar ne-am învățat", spune viceprimarul.

De departe, cele mai mari achiziții ale proiectului au fost făcute în containerele pentru colectarea selectivă în valoare de 778.663 Lei, urmate de utilajul pentru sortarea deșeurilor în valoare de 759.529 Lei, vehiculul cu braț și macara de 420.000 Lei și încărcătorul frontal de 143.749 Lei. "Utilajele au fost aduse la Mediaș cu precizie de ceas. Nu știu de unde au fost aduse utilajele, nu m-a interesat aspectul ăsta. Pe mine m-a interesat seriozitatea firmelor. Însă vă pot spune că este o stație unică în România pentru că are o stație de ventilație care anulează mirosul de gunoi", spune Teodor Neamțu.

Pentru construcția stației de sortare și transfer a deșeurilor, realizată de la zero pe un teren public, au fost investite alte 2.589.864 Lei.

Bani din gunoi

După colectarea și selectarea deșeurilor menajere, ECO SAL S.A. Mediaș reușește să producă bani ... din gunoi. Primul și cel mai important contract al societății de salubritate a fost încheiat cu "Eco Rom" cel mai mare consorțiu implicat în colectarea, selectarea și reciclarea deșeurilor. De aici dar și de la alte societăți din țară s-au încasat la început 250.000 Lei, ținta fiind ca sumele câștigate din gunoiul reciclat să se apropie de 1.000.000 Lei lunar.

Metea Teodor, administrator în cadrul SC ECO SAL S.A. Mediaș, unul dintre coordonatorii activității de sortare, spune că banii câștigați din gunoi aduc acum în societate noi utilaje și mașini care să asigure dezvoltarea serviciilor. "Trebuie să ne sosească șase mașini noi, pentru că deja extindem activitatea tot mai departe de Mediaș, iar asta cere mașini multe", spune Teodor Metea care odată cu accentuarea crizei economice are și motive de îngrijorare. Prețurile tot mai mici pe care la încasează pentru deșeurile sortate, ambalate și trimise la societățile partenere pot genera probleme. "E criză peste tot, așa că de la 60 de euro/t de hârtie am ajuns la 5 euro/t, la pet-uri la fel, la cartoane la fel, fapt care începe să se simtă în încasări. Sper să nu ajungem să renunțăm la oameni", conchide Metea Teodor.

Singurele materiale reciclate care nu au căutare în România sunt sticla și fierul. Tone de sticle, cioburi de sticlă și metale așteaptă reciclatorii de luni de zile.

Norocul de la banda de sortare

Mâna de lucru pentru ECO SAL S.A. Mediaș a fost selectată mai ales din rândul persoanelor care primeau ajutor social, cu precădere persoane de etnie roma. În două schimburi, selectarea se face o parte mecanic, o altă parte manual, însă, chiar dacă lucrează la selectarea deșeurilor menajere, activitatea este foarte serioasă. Și cu cât este mai serios un angajat, cu atât își păstrează mai bine locul în procesul tehnologic. "Este bătaie la bandă pentru primul loc. Pentru că în gunoi se găsesc telefoane, cercei,

mărgele, brățări, valută, motiv pentru care oamenii sunt foarte conștiincioși. Este o adevărată pedeapsă să îl muți de la locul lui pe careva" ... spune Metea Teodor.

Reciclare industrială în viitor

În viitorii ani, administrația Mediaș va finaliza un nou proiect legat de reciclare de această dată a deșeurilor din industrie și construcții, a uleiurilor și a deșeurilor chimice. Proiectul se derulează cu sprijin din partea Guvernului Norvegian și reprezintă o continuare a proiectului cu finanțare PHARE demarat în anul 2005.

Autor: Dan Tomozei

Sibiu

Investigație nr. 9

Centura ocolitoare, saga unui proiect necesar

Primele discuții legate de centura ocolitoare a municipiului Sibiu au fost demarate încă din anul 1997, când arhitecții locali au discutat despre posibilul traseu.

Abia în 2003 a fost organizată licitația de atribuire și semnat un contract adjudecat de societatea italiană TODINI sub mandatul ministrului Miron Mitrea. Todini a câștigat proiectul la o valoare de 52,576 milioane Euro, din care 39,43 milioane Euro urmând să fie asigurați de Comisia Europeană printr-un program ISPA.

După trei ani, în toamna anului 2006, ministrul Radu Berceanu a fost pus în situația de a rupe contractului după ce firma italiană a solicitat acest lucru la Comisia de Arbitraj a Uniunii Europene.

După aproape doi ani, în vara anului 2008, a fost semnat un nou contract sub mandatul ministrului Ludovic Orban, de această dată cu un consorțiu germano-austriaco-român. Lucrările au fost reluate efectiv abia în primăvara anului 2009, după ce în fruntea Ministerului Transportului a revenit Radu Berceanu care dă ca termen de finalizare a lucrării anul 2010, când expiră și contractul semnat de România cu Comisia Europeană.

Noul contract, a fost adjudecat de asocieria Max Bogl - Geiger - Comtram pentru suma de 48.816.180,35 Euro fără TVA, cea mai mică ofertă propusă în cea de a doua licitație organizată în 2008. Din suma totală, Comisia Europeană urmează să aibă o contribuție de 36.548.385,26 Euro, restul fiind asigurat de Guvernul României.

Cele trei firme declarate câștigătoare vor trebui trebuie să realizeze până la jumătatea anului 2010 14,76 km de drum la standard de autostradă.

Exproprierea terenurilor

Chiar înainte de începerea lucrărilor pentru centura ocolitoare a Sibiului, exproprierea de teren au generat dispute între proprietari și administrațiile locale și reprezentanții Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNANDR) S.A. Pentru procesele care durează și la 6 ani de la exproprieri, comuna Șelimbăr a intrat în legendă, cap de afiș fiind primarul localității, Daniel Maricuța și o parte dintre angajații primăriei (Anexa 1 și 2). Printr-o metodă simplă, pentru terenurile avute în proprietate, angajații Primăriei Șelimbăr și apropiații au primit despăgubiri duble față de marea majoritate a proprietarilor de terenuri.

Fost viceprimar al comunei, Dorel Șandru, apreciază că legile românești sunt făcute pentru a favoriza scurgerea banilor publici în conturile celor care știu să speculeze și să folosească în interes personal administrația. "Metoda este foarte simplă. Proprietarii de terenuri au mers la Primărie și au cerut ca parcelele peste care urma să treacă centura ocolitoare să fie declarate terenuri de construit, așa încât printr-o hârtie a fost crescută artificial valoarea. Nu este nici un secret faptul că în plin câmp, unde pe vremea lui Ceaușescu se făcea agricultură și unde nu exista nici un fel de utilitate, se apuca cineva să construiască ceva. Dar a mers și mulți au făcut averi considerabile", declara Dorel Șandru.

Astfel, de la primar, secretar, operator cadastral în Primărie, până la apropiați și interpuși, exproprierea s-au făcut cu despăgubiri diferite pentru același teren. Potrivit documentelor, s-au încasat și 7-8 USD/mp dar și 14,5 USD/mp, principalii beneficiari fiind primarul și secretarul primăriei Șelimbăr. Documentele arată că direct și prin intermediari, primarul Daniel Maricuța a încasat o sumă totală de 655.591,5 USD prin

acordul comisiei de expropriere coordonată de CNADNR S.A. prin Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov.

Situația explozivă înregistrată la Șelimbăr a fost "exportată" acum în comunele Șura Mică și Cristian acolo unde urmează să fie construită a doua secțiune a centurii ocolitoare. Aceleași metode de schimbare rapidă a categoriei terenurilor au produs dispute între proprietari și primăria comunei care a contribuit la primirea unor despăgubiri diferite pentru același tip de teren. Numai pentru secțiunea a doua a centurii, în prezent sunt pe rol peste 40 de procese deschise de proprietarii care au terenuri la Șura Mică.

În ambele cazuri, disputele generale de exproprierile de terenuri au determinat întârzierea lucrărilor, așa încât multe dintre termenele propuse în graficul de lucrări au fost amânate chiar și mai mulți ani.

Pământul vine de la Slimnic

Pentru realizarea terasamentului necesar viitoarei centuri ocolitoare, firmele implicate în contract aduc pământul de umplutură de la Slimnic, localitate aflată la 16 km de Sibiu. Responsabilă de extragerea și transportul pământului, societatea Max Bogl a încins spiritele proprietarilor de terenuri din comună, mai ales după ce acuzațiile la adresa primarului Virgil Șoroștinean au început să se adune. Proprietarii de teren din zona de exploatare susțin că au fost păcăliți să dea pământul pentru sume cuprinse între 1000 și 3000 de lei.

"Sunt doar oameni care nu înțeleg despre ce e vorba. Eu nu am făcut decât să îndemn firma Max Bogl să continue să ia pământ de la noi, pentru că așa ne-au intrat și nou bani la buget. Contractul a fost încheiat cu o persoană privată din comună nu cu mine". Primarul Șoroștinean susține că singura implicare în afacerea cu terenul a fost legată de susținerea firmei Geiger, parte în contractul centurii ocolitoare, de a rămâne în comună după ce în urmă cu doi ani a câștigat licitația pentru rețeaua de canalizare a comunei. "Eu am încurajat cele două firme să rămână în sat, dar discuțiile s-au purtat cu proprietarul terenului, unul care-i cioban la noi și e mai mult plecat", declară primarul Virgil Șoroștinean.

Umplutura de pământ pentru centura ocolitoare a Sibiului este asigurată din două surse: Slimnic și Șura Mare. Însă, ca urmare a prețului solicitat de proprietarul de teren din Șura Mare, principala sursă a rămas Slimnic.

Proces de zeci de milioane de Euro

După ruperea primului contract, în toamna anului 2006, societatea italiana TODINI a angajat un avocat internațional pentru a deschide un proces împotriva Guvernului României prin CNANDR SA. Firma de avocatură angajată de TODINI a solicitat despăgubiri 30 de milioane de euro în contul lucrărilor executate și neplătite, dar și în contul profitului pe care italienii l-ar fi câștigat în urma execuției centurii.

Potrivit Curții de Arbitraj a Comisiei Europene solicitarea de încetare a contractului formulată de TODINI a fost justificat, așa încât, după trei ani de la deschiderea disputei economice, ministrul Berceanu speră să nu fie determinat să plătească. "Suntem optimiști pentru că în septembrie avem înfățișare din nou. Aducem și noi rapoartele, aducem și fotografiile care sunt destul de sugestive care arată cât de prost au lucrat cei de la Todini". Întrebat cum justifică faptul că în primă instanță TODINI a avut câștig de cauză, ministrul a declarat sec: "Doamna Todini a fost Europarlamentar. Acum instanțele respective urmează să mai analizeze lucrurile, nu e finală chestiunea".

Misiunea de a pregăti dosarul de contra-atac al CNANDR a revenit societății Search Corporation SA, firma care asigură asistența lucrărilor în cel de-al doilea

contract. Potrivit reprezentanților Search Corporation, "după ce vom arăta ce am găsit pe teren, sperăm ca statul să reușească măcar să cadă la pace cu TODINI, pentru că din documente italienii au dreptate, sunt blindați". Solicitând să își păstreze anonimatul, reprezentanții la vârf ai Search Corporation au fost dispuși să arate o serie dintre problemele existente la centura ocolitoare a Sibiului, centură care va face legătura cu coridorul 4 pan-european.

Surprize europene de România

La preluarea lucrării, specialiștii Search Corporation au identificat în teren fisuri la 13 dintre cele 17 poduri deja construite și nu mai puțin de trei stâlpi de înaltă tensiune de 20 KW care se regăsesc și la 6 ani de la deschiderea șantierului în mijlocul drumului sau la o distanță mult prea mică. În aceeași situație se găsesc și rețeaua de apă, gaze și canalizare a orașului. O altă surpriză în teren o constituie realizarea podului numărul 8 la racordul cu str. Henry Coandă. "Podul 8 este deja vestit pentru că a fost realizat pe curbă inversă. Aici a greșit și proiectantul și constructorul. Fiecare are partea lui de vină". Potrivit surselor Search Corporation CNANDR trebuie să se îndrepte atât împotriva SC TODINI cât și împotriva societății TYP SA din Spania, cea care a asigura asistența de proiect în primul contract. "Proasta execuție a lucrărilor au condus la prăbușirea unei mari părți din benzile deja realizate, iar asta nu are justificare în anii care au trecut de la sistarea lucrărilor. S-a lucrat prost iar asta nu poate fi justificat cu nimic".

Întârzieri pe centura Sibiului

Aflat la Sibiu după încheierea mandatului la Ministerul Transporturilor, ministrul Ludovic Orban a lăsat să se înțeleagă că nici în cel de-al doilea contract lucrurile nu sunt suficient de bine puse la punct. Cauza principală o constituie lipsa de comunicare între partenerii contractuali. Ministrul Orban a arătat cu degetul spre cel mai mic dintre partenerii asocierii, Comtram, societate controlată de omul de afaceri Ilie Carabulea, despre care <<nu știa>> că este parte în contract. "... Am aflat că sunt asociați în momentul în care Boțogan, în noiembrie (2008 n.a.), când am întrebat "Bă, de ce nu v-ați apucat de lucru? mi-a spus ... Păi nu ne-am înțeles bine cu asocierile. Am întrebat, care asocieri? Și zice... Păi cu Carabulea!". Ministrul a lămurit că principala divergență viza avansul pe care trebuia plătit de Guvern. "Dacă ar fi încasat avansul la lucrări anul trecut ar fi fost mai mic decât avansul de pe anul în curs .... Ei ar fi trebuit să se apuce oricum de lucru. Sunt firme serioase", susține fostul ministru Orban.

În contradicție cu ministrul Orban, ministrul Transporturilor în funcție Radu Berceanu declară că resursele bugetare pentru centura Sibiului sunt asigurate. "Cele 10 milioane de euro alocate din fondurile pentru Sibiu au fost repuse la loc. Pentru că în vreme ce la Sibiu erau fonduri excedentare, pe Deva nu existau resurse. Acum lucrurile au intrat în normal, banii au venit înapoi. Zeci de milioane de euro așteaptă în conturi să fie consumați".

Licitație pentru final

Ministerul Transporturilor a încheiat la mijlocul în prima jumătate a lunii iulie prima etapă din cadrul licitației pentru construcția variantei ocolire Sibiu la standard de autostradă - Secțiunea 2. Metoda folosită pentru desemnarea câștigătorului a fost licitația internațională deschisă, urmând să aibă câștig de cauză oferta cu prețul cel mai mic. La deschiderea plicurilor cu oferte, ministrul s-a declarat dezamăgit în principal pentru că oferta făcută de asocieria de firme Max Bogl - Geiger - Comtram a fost cu multe peste celelalte propuneri.

"Nu sunt foarte încântat ... prețul cel mai mic oferit este de 9 milioane față de 18 milioane de euro prețul de referință, dat de echipa din minister. Din experiență vă

spun că este o mare nenorocire. Dacă dăm lucrarea acestei firme, nici nu știu ce firmă este, atunci ei vor lua avansul, după care vor începe să inventeze tot felul de lucruri ca să le mărim prețul”, a declarat Berceanu, luând totodată apărarea firmelor care deja lucrează pe centura Sibiului. “Cred că v-a trebui să ne uităm la prețurile mai realiste, pentru că cei care sunt deja pe șantier Geiger și Max Bogl au dat un preț mai mare, nu știu ce preț, când au aici toate utilajele și muncitorii, nu văd cum alții au așa posibilități paranormale”. Potrivit informațiilor din cadrul comisiei de licitație, cea mai bună ofertă a fost propusă de SC Vectra Service SRL Brașov, care a cerut aproape 10 milioane Euro pentru realizarea celor 3,6 km de drum.

De partea cealaltă, actualii antreprenori de pe centura ocolitoare a Sibiului au cerut peste 14 milioane de Euro. Ministrul Radu Berceanu a declarat că în cazul în care va fi obligat să semneze cu firma care are cel mai mic preț, va impune în contract o serie de clauze care să determine câștigătorul să nu mai poată cere suplimentări bugetare.

Autor: Dan Tomozei
Sibiu

Investigație nr. 10

Birocrația și incompetența autorităților întârzie proiectele agricole

Din data intrării României în Uniunea Europeană țara noastră a reușit să primească suma de 2,666 miliarde de euro. Din acestea, cea mai mare parte, 1,06 miliarde, constând în fonduri europene nerambursabile, au fost direcționate către agricultură, făcând din acest domeniu cea mai mare investiție de fonduri.

Cu toate astea, după trei ani de la aderarea la UE, agricultura României se afla în continuare în paragină, iar populația satelor noastre este din ce în ce mai scăzută și mai în vârstă. Motivul principal pentru problema rurală a fost și este în continuare lipsa oportunităților oferite pentru tineri. Aceștia preferă ori să se mute la oraș, ori să plece la muncă în străinătate, decât să trăiască în satul românesc.

Însă, în 2007, odată cu intrarea în Uniune, tinerilor agricultori li s-a oferit o nouă șansă de a-și continua viața, într-un mod prosper, la sat, o șansă, cel puțin teoretică, prin măsura de "Instalare a tinerilor fermieri" încadrată în Programul Național de Dezvoltare Rurală.

În ce constă "Instalarea tinerilor fermieri"

Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri” are ca obiective generale îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri și sprijinirea procesului de modernizare și conformitate cu cerințele pentru protecția mediului, igiena, bunăstarea animalelor și siguranța la locul de muncă. În plus, măsura vizează îmbunătățirea managementului exploataților agricole prin reînnoirea generației șefilor acestora, fără creșterea populației active ocupate în agricultură.

Contribuția publică aferentă, totală, a Măsurii 112 este de 337.221.484 euro din care 20% reprezintă contribuția Guvernului României și 80% contribuția Uniunii Europene.

Această măsură, cunoscută și sub numele de Măsura 112, se adresează tinerilor sub 40 de ani care doresc să își înceapă propria afacere în mediul rural. Suma maximă alocată este de 25.000 de euro/afacere. Beneficiarii eligibili pentru sprijinul financiar nerambursabil acordat prin Măsura 112 sunt fermierii în vârstă de până la 40 de ani (neîmpliniți la data depunerii Cererii de finanțare), persoane fizice sau juridice care practică în principal activități agricole. Exploatația agricolă aferentă acestora trebuie să aibă o dimensiune economică cuprinsă între șase și 40 UDE1 (Unitate de Dimensiune Economică, valoarea unei UDE este de 1200 euro), să fie situată pe teritoriul țării și să fie înregistrată în Registrul fermelor/Registrul agricol. Până în acest moment în România s-a desfășurat o sesiune a măsurii 112, iar acum, începând cu data de 21 septembrie are loc cea de-a doua sesiune care va dura până în 30 noiembrie.

În prima sesiune de depunere, desfășurată în perioada 3 decembrie 2008 - 27 martie 2009, APDRP a primit 661 de proiecte pe această măsură, cu o valoare publică de 13.778.466 euro. De asemenea, potrivit datelor MAPDR, până la sfârșitul lunii august au fost contractate 496 de proiecte cu o valoare publică de 9.990.969 euro, restul fiind considerate neeligibile. În urma contestațiilor (8 la număr) a mai fost aprobat încă un proiect.

Pentru a doua sesiune septembrie-noiembrie 2009, MAPDR pune la dispoziție alte 55 de milioane de euro pentru Instalarea tinerilor fermieri. Potrivit directorului general adjunct al Autorității de management PNDR (Programul național de dezvoltare

rurală), Viviana Vasile, până la acest moment a fost depus un singur dosar de finanțare în valoare de 12.000 de euro.

Ceea ce trebuie știut în momentul aplicării cererii de finanțare este că valoarea ajutorului financiar diferă în funcție de planul de afaceri și de suprafața agricolă. Un fermier poate să obțină o sumă cuprinsă între 10.000 și 25.000 de euro, iar solicitanții trebuie să se instaleze pentru prima dată în exploatarea agricolă și să fie conducători ai acesteia. Pe lângă acestea, terenurile pe care tinerii trebuie să le dețină în proprietate înainte de aplicarea cererii de finanțare trebuie să fie de minimum 6 UDE (unități de dimensiune economică) echivalent a 10.000 de Euro și pot ajunge până la 40 UDE echivalent a 25.000 de Euro.

Cu toate că programul 112 pentru tinerii fermieri merge destul de bine până acum, în ciuda întârzierilor de finanțare, există multe puncte asupra cărora ar trebui insistat pentru o funcționare optimă și în vederea ridicării oricărei suspiciuni de neregularitate.

Piedici în calea tinerilor afaceriști agricoli - problemele 112

1. "Incompetența statului român"

Prima problemă întâmpinată de tinerii fermieri în încercarea lor de a accesa fondurile europene pentru agricultură în vederea finanțării unei afaceri a fost lipsa de pregătire a autorităților române. Deși UE ne-a oferit de la bun început banii pentru proiecte, ministerul Agriculturii, însărcinat cu construirea structurii, a avut nevoie de mai mult de un an pentru a pune bazele proiectului, în contextul în care se știa că UE va avea nevoie de încă șase luni pentru a-l aproba. Astfel, în cazul măsurii 112, primele tranșe de bani au fost accesate abia în vara acestui an, adică la doi ani și jumătate de la aderarea la UE, deși proiectul de investire a tinerilor agricoli are ca perioadă de implementare 2007-2013.

A doua problemă care ține de incompetență se referă la problema politico-socială. În anul 2007 când au început primele discuții referitoare la măsura 112 se vorbea de o așa-zisă "pensie agricolă".

"Dacă tinerii nu vor accesa aceste fonduri, există riscul ca România să piardă banii alocați în acest scop din fondul de dezvoltare rurală. Pentru a diminua riscurile, autoritățile române vor să coreleze acest program cu un altul privind pensionarea anticipată. În acest fel, agricultorii care au o fermă vor fi încurajați să o vândă fiilor sau nepoților lor, care să preia activitatea agricolă a părinților. Astfel, bătrânii vor primi o pensie, iar tinerii o primă de instalare. Condițiile de pensionare sunt ca fermierul să fi lucrat în agricultură cel puțin zece ani și să figureze în sistemul de asigurări. „Dacă a primit subvenții de la stat în ultimii zece ani înseamnă că a îndeplinit cerințele”, declara directorul din Ministerul Agriculturii de la acea perioadă.

Cu toate acestea, măsura complementară 112, "pensia agricolă", nu a fost implementată niciodată din cauza deficiențelor din sistemului de pensii agricole.

"Implementarea pensiei agricole se va putea realiza numai după definitivarea cadrului legislativ pentru îmbunătățirea sistemului de pensii pentru agricoli și elaborarea sistemului de evidență a fermierilor și muncitorilor agricoli", a declarat Viviana Vasile, director general adjunct PNDR.

2. Birocrația și lipsa de consultanță

De la bun început autoritățile române au constatat birocrăția excesivă și lipsa de consultanță a populației, care împiedică realizarea dosarelor pentru accesul fondurilor. Astfel, în prima sesiune de dosare a măsurii 112, peste 150 de dosare au fost respinse

din cauza unor documente lipsă sau a unor documente concepute greșit. Însă, începând cu a doua sesiune de proiecte care se desfășoară în perioada 21 septembrie - 30 noiembrie, Ministerul Agriculturii a reușit să simplifice procesul realizării dosarelor prin scoaterea unor documente dispensabile. Astfel, din totalul de 29 de documente necesare pentru accesarea fondurilor, MAPDR a reușit scoaterea a cinci documente, în vederea reducerii birocratice. Prin aceste simplificări, tinerii fermieri nu vor mai trebui să prezinte: cazierul fiscal, cazierul judiciar, copia actului de identitate pentru reprezentantul legal, certificatul de înregistrare în scopuri de TVA și documentul care să certifice că reprezentantul legal este o persoană cu rol determinant.

3. Dezinformare în scopuri electorale

Dacă în prima sesiune de dosare pentru Măsura 112, respingerea multor cereri de finanțare a avut la bază birocrăția excesivă și lipsa de consultanță profesionistă în realizarea unui plan de afaceri, în a doua sesiune, care abia a început, tinerii riscă să fie respinși din cauza dezinformării și politizării excesive. Cauza majoră a acestei dezinformări este reprezentată de politicienii aflați în plin an electoral. Ținând cont că România a trecut în ultimul an prin două sesiuni electorale (Alegerile Parlamentare și cele Europene), iar acum urmează o a treia (Prezidențialele), tinerii aspiranți la accesarea fondurilor europene în vederea începerii unei afaceri rurale riscă să devină victimele dezinformării politice.

Ceea ce trebuie știu în momentul aplicării pentru o asemenea finanțare sunt criteriile stricte de selecție impuse de MAPDR, dintre care, de maximă importanță sunt: studiile în agricultură, în unul din domeniile: managementul exploatației agricole, contabilitatea fermei, protecția mediului sau agricultura ecologică, minim un an de experiență în domeniul agricol și deținerea în proprietate personală a unui teren agricol.

Fonduri insuficiente

Deși valoare totală a Măsurii 112 este de aproximativ 340 milioane de euro, multi tineri afaceriști s-au plâns, în urma primei sesiuni de proiecte, că valoare maxima oferită, de 25.000, nu este întotdeauna suficient de mare pentru dezvoltarea unei afaceri, de aceea planul trebuie să fie bine gândit din punct de vedere economic.

Deși fondurile UE pentru măsura 112 prevăd o finanțare de maxim 40.000 de euro pe afacere, în România suma maxima alocată este de 25.000, aceasta fiind decizia Comisiei Europene.

Pe lângă asta, tinerii fermieri trebuie să ia la cunoștința faptul că fondurile nu le sunt alocate deodată ci în două tranșe. Din acest motiv, Ministerul Agriculturii a anunțat că Măsura 112 ar putea dura până în 2015 pentru ca toate fondurile să fie trimise către solicitanți, deși ultimul dosar care conține cerere de finanțare va putea fi depus în 2013.

Potrivit reprezentanților ministerului Agriculturii, fondurile rămase din prima sesiune se vor transfera către sesiunile următoare, iar în cazul în care se va constata că nu sunt depuse suficiente dosare, fondurile rămase vor fi transferate către alte măsuri din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală⁴.

Autor: Alexandra Grindean

București

---

⁴ Pentru lista documentelor necesare accesării fondurilor europene în Masura 112:
<http://www.madr.ro/pages/page.php?self=03&sub=0302&tz=030202>
Pentru a vedea lista proiectelor aprobate până acum în cadrul Măsurii 112
<http://www.madr.ro/pages/page.php?self=03&sub=0302&tz=030207>

Investigație nr. 11

Comunicarea deficitară: impediment în procesul de absorbție a fondurilor europene

La doi ani și jumătate de la aderarea României la UE, rata de absorbție a fondurilor europene era la sfârșitul lunii iunie de 4,6%, adică din cele 30 miliarde de euro pe care țara noastră trebuie să-i atragă în perioada 2007- 2013, s-au efectuat plăți către beneficiari de numai 553 de milioane de euro.

Numai pentru fondurile structurale, din 8.221 de proiecte depuse până la sfârșitul lunii mai, 37% au fost respinse, adică 3.113 proiecte, în timp ce 1.057 primiseră decizia de finanțare. Rata foarte scăzută de absorbție a proiectelor poate fi explicată prin faptul că potențialii beneficiari nu și-au întocmit dosarul cum trebuie, adică nu au avut la dispoziție surse de informare suficiente și corecte.

Primii responsabili pentru gestionarea și implementarea fondurilor europene sunt autoritățile de management. De modul în care acestea comunică cu ceilalți actori implicați: beneficiari, consultanți, reprezentanți ai mediului de afaceri, jurnaliști depinde atragerea cât mai rapidă a fondurilor nerambursabile.

Comunicarea autorităților de management ale fondurilor structurale merge pe două direcții. În primul rând informarea potențialilor beneficiari cu privire la posibilitățile de finanțare a proiectelor lor, iar în al doilea rând este cu aplicații prin reprezentanți direct sau prin firme de consultanță.

“Comunicarea <<de promovare>> a oportunităților de finanțare nerambursabilă este o activitate finanțată prin POS Asistență Tehnică. Scopul acesteia este de a disemina informațiile legate de sursele de finanțare existente, condițiile de accesare, etape, criteriile de eligibilitate etc. Din păcate, această comunicare este extrem de deficitară. Beneficiarii, atât cei privați, cât și autoritățile publice, nu au, în marea majoritate, nici cea mai mică idee despre aspectele enumerate mai sus. Cele mai clare exemple sunt, din rândul autorităților publice, primăriile comunelor și multe primării de orașe (majoritatea acestora), care pierd banii europeni fiindcă nu știu cum și când să-i acceseze. Ironia este că avem bani europeni alocați pentru promovare, și astfel pentru creșterea gradului de absorbție, dar nici banii aceia nu sunt folosiți”, spune Cosmin Dragoi, consultant pe fonduri structurale în cadrul firmei de consultanță M27 CED Invest.

Principalele surse de informare pentru aplicați, firme de consultanță, jurnaliști sunt website-urile programelor accesate și ghidurile beneficiarilor. “Ghidurile puse la dispoziția beneficiarilor sunt uneori greu de înțeles chiar și pentru consultanți. Ele suferă constante modificări, acolo unde se vrea, sau rămân evazive acolo unde trebuie. Este de asemenea important de reținut faptul că nu există o experiență notabilă a firmelor de consultanță în fonduri europene, pentru că România pur și simplu nu a avut timp să acumuleze experiență”, spune Bianca I, coordonator de proiecte pe fonduri nerambursabile. Ea nu a dorit să fie citată cu numele real deoarece nu dorește să-i fie afectată comunicarea pe viitor cu autoritățile.

Complexitatea ghidurilor și limbajul utilizat de acestea duc de multe ori la o “traducere” greșită a informațiilor după cum precizează consultanții. “Complexitatea ghidurilor, terminologia tehnică îngreunează întocmirea documentațiilor de finanțare, mai ales atunci când exprimarea este neclară, iar răspunsurile la solicitările de clarificări nu vin sau vin foarte târziu. Ghidurile sunt însă documente întocmite cu acordul CE, iar gradul de complexitate este în parte impus de aceștia. Problemele apar însă atunci când funcționarii publici din Autoritățile de Management aplică ghidurile ad

literam, fără a avea o viziune asupra obiectivelor programului și asupra investiției prezentate. Atunci, din exces de zel, sau din necunoaștere a aspectelor menționate anterior, apar respingeri sau solicitări suplimentare de informații care nu au nicio fundamentare în relație cu obiectivele generale și specifice ale programului operațional”, adaugă Cosmin Dragoi.

O sursă de informare pentru beneficiari este și mass-media. “Presa poate ajuta beneficiarii care se hotărăsc să facă un proiect pe cont propriu cu privire la disponibilitatea anumitor fonduri de care aceștia sunt interesați. De asemenea exemplele de succes în România, prezentate din faza de idee până la implementare pot fi o bună sursă de inspirație și de încredere pentru beneficiari”, mai spune Bianca I.

Cu toate acestea, informațiile pe care presa le furnizează nu sunt întotdeauna corecte, consideră consultanții. “Presa își ia uneori informații din mediul privat (firme de consultanță, beneficiari), care pot fi eronate. Aceste informații sunt de multe ori multiplicat, ajungând chiar să creeze păreri generale departe de adevăr. Dar, în mare măsură, informările din presă sunt conforme cu realitatea (în funcție de surse)”.

“Responsabilii cu gestionarea fondurilor europene sunt relativ greu de prins, iar răspunsurile pe care le dau sunt complicate și greu de tradus pentru cititori. Consider că nu există o strategie de comunicare către presă pe subiectul fondurilor europene. Excepția este Ministerul Dezvoltării care, pentru POR (Programul Operațional Regional), reușește să comunice ceva mai bine. Însă și acolo este mult loc de îmbunătățiri. Tot autoritățile sunt cele care fac ca subiectul fondurilor europene să pară neinteresant pentru ziaristi și, în consecință, să nu fie prezentat publicului larg. Adică, dacă tu ca ziarist nu ești decis să obții ceva, să prezinți ceva sau să demonstrezi ceva, rareori vei găsi ceva interesant în discursul autorităților pe tematica fondurilor UE. Informații incomplete, alambicat prezentate în comunicate, care necesită de multe ori explicații suplimentare, subiecte dificil de abordat în special pentru ziarele și televiziunile generaliste. (...) În plus, lipsesc aproape cu desăvârșire exemple concrete, ceea ce face și mai dificilă misiunea ziaristilor de a populariza subiectul.», spune Ana Batca, jurnalist la Evenimentul Zilei.

Lansarea unor noi apeluri de proiecte de către autoritățile de management se realizează în principal prin transmiterea către jurnaliști a unor comunicate de presă. “Lansarea de noi apeluri de proiecte o facem în majoritatea cazurilor prin intermediul comunicatelor de presă. Au fost cazuri însă când am realizat și conferințe pentru lansare, dar mijlocul de comunicare cel mai des utilizat a fost prin intermediul comunicatelor de presă”, spune Anuța Iuga, responsabil de comunicare din cadrul biroului de presă al Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor publice și Locuințelor care administrează POR (Programul Operațional Regional).

“Frecvența comunicatelor de presă pe subiecte importante, la unele instituții cheie în gestionarea fondurilor europene, a fost de cel mult unul pe lună, în acest an. Se poate spune că, din păcate, informațiile par să fie “pour les connaisseurs”, mai exact pentru aceia care cunosc când și unde se publică pe site-uri anumite date. Deși unele documente și cifre sunt de maximă importanță, acestea nu sunt anunțate prin comunicate de presă, singura șansă de mediatizare fiind capacitatea jurnaliștilor de a urmări constant website-urile autorităților de resort.”, susține Ioana Morovan, jurnalist la HotNews cu experiență în fondurile de pre-aderare și post-aderare.

Conform datelor furnizate de Casa Europei Eurolink, organizație neguvernamentală care și-a asumat rolul de facilitator și mediator între actorii implicați în accesarea de fonduri europene, în perioada 2008-2009 „nu au fost organizate traininguri speciale de acest gen pentru jurnaliști, după știrea noastră, de

către nicio instituție cu sediul în România. (...) România nu dispune încă de jurnaliști de tipul celor specializați în "afaceri europene", așa cum se practică în celelalte State Membre UE. (...) De asemenea, jurnaliștii nu au noțiuni, în genere, de lobby european la Bruxelles, pe lângă instituțiile UE, și nu se observă o implicare a acestora cu efecte relevante în procesul decizional legat de schimbările legislative pe care le adoptă Comisia și Parlamentul European."

În 2008, „Ministerul Economiei și Finanțelor a organizat două seminarii pentru jurnaliști, pe tema Instrumentelor Structurale, fondurilor Phare și ISPA, la care au participat aproximativ 15 reprezentanți acreditați ai presei pentru fiecare seminar”, spune Stefan Ciobanu, director general al ACIS (Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale). Conform aceluiași surse, „Pe parcursul anilor 2008 și 2009 ACIS a primit oficial de la reprezentanții presei aproximativ 120 de solicitări și încă câteva zeci telefonic sau direct, cu ocazia participării la diferite evenimente. S-a răspuns la toate, iar dintre cele de competența ACIS, rata de răspuns în termenul solicitat de ziariști (în deadline-ul comunicat) a fost de circa 80%. Justificarea pentru care procentul nu a fost de 100% o constituie termenele foarte strânse (uneori de câteva ore) pe care jurnaliștii le comunică chiar și pentru informații complexe, care uneori necesită sinteze ale informațiilor de la mai multe compartimente”.

„La capitolul răspuns la solicitări (din partea autorităților de management – n.r) situația nu este foarte roz. În procent de 50% putem considera ca solicitările au sosit la timp și au fost complete. Restul, fie au întârziat peste termenul solicitat (în general, am solicitat transmiterea răspunsurilor în 24-72 de ore, dar în anumite cazuri a trecut chiar termenul legal de 30 de zile). Din punct de vedere al conținutului, probabil că peste 70-80% din solicitări au fost în regulă, în mare parte. Numărul solicitărilor fără răspuns nu este foarte mare, ca procent. Însă are importanță majoră faptul că ACELE informații nu mai ajung la public. Îmi vin în minte acum câteva exemple: un minister a refuzat efectiv și explicit interviul cu directorul Autorității de Management pe Programul Operațional pe care îl gestionează; un secretar de stat cu atribuții în domeniul fondurilor UE nu a răspuns deloc solicitării de interviu - după 30 de zile; o serie de solicitări de informații concrete, proiecte sau cifre legate de proiecte, la care nu am primit răspuns deloc, deși au trecut 30 de zile; o altă solicitare de interviu așteaptă de câteva luni un răspuns”, susține jurnalistul Ioana Morovan.

Reprezentanții Ministerului de Finanțe consideră că „neajunsurile tratării subiectului Instrumentelor Structurale în presă se leagă pe de o parte tocmai de insuficienta înțelegere a domeniului și preluarea unor subiecte sub formă de știri fără verificarea prealabilă a acestora din punct de vedere tehnic, pe de altă parte de nevoia presei de a extrage un element de senzațional și de subiectiv din informații care de cele mai multe ori sunt pur tehnice și obiective. În plus, deadline-urile foarte strânse nu sunt de natură să favorizeze o comunicare corectă, în lipsa timpului necesar unei documentări solide.”

Autoritatea de management pentru Programul Operațional Regional (AMPOR) a organizat pe parcursul anului 2008, opt întâlniri informale cu jurnaliștii din cele 8 regiuni de dezvoltare, care au totalizat 186 jurnaliști participanți. “În perioada 2008-2009, interesul jurnaliștilor față de POR s-a manifestat prin transmiterea a 10 solicitări de informații scrise în anul 2008 și 17 solicitări scrise în 2009. Pentru o serie întregă de întrebări telefonice, care nu au necesitat documentare suplimentară, s-a răspuns pe loc. Rata de răspuns la solicitări a fost de 100%. Cel mai mare interes este manifestat de către potențialii beneficiari iar aceștia se adresează pentru informații, punctului de informare al MDRL”, spune reprezentanții AMPOR.

Conform unui studiu realizat de Agenția de Monitorizare a Presei, în 2008 au fost publicate 694 de articole în presa locală (32 de ziare) și 171 de articole identificate în presa centrală (cinci ziare). Din acestea, 17% au fost pe tema accesării fondurilor, 43% au vizat implementarea, în timp ce 40% au făcut referire la informații generale. În ceea ce privește poveștile de succes au fost șapte articole în presa locală și trei în cea centrală.

„Am participat aproape la toate conferințele pe fonduri europene de când se organizează acestea în România. Anul acesta au fost foarte puține, le poți număra pe degete, și cele care au fost, numai o parte, la inițiativa autorităților”, spune jurnalistul Ioana Morovan.

Slaba comunicare a autorităților de management se explică prin lipsa unei strategii de comunicare și diseminare a informațiilor, lipsa resurselor umane necesare implementării unor astfel de strategii, completate cu salarizarea slabă acordată în cadrul autorităților de management.

Soluțiile pentru o mai bună comunicare ar fi ca „autoritățile să pregătească oameni de PR buni pe fonduri europene, care să știe situația și să înțeleagă bine domeniul, cu care să putem comunica; să organizeze cel puțin o dată la două-trei luni seminare/workshopuri de informare strict pe fondurile europene; să comunice mai mult despre proiectele de succes, despre firme/instituții care au luat bani europeni, dar și despre insuccese, care sunt riscurile, unde poate să nu meargă proiectul, astfel încât să fie o lecție și pentru cei care vor să depună proiecte ca să nu facă aceleași greșeli”, susține jurnalista Ana Batca.

În aceste condiții, pentru o mai bună comunicare între toți actorii implicați în gestionarea și accesarea fondurilor europene ar fi binevenită o comunicare transparentă și sinceră din partea autorităților de management, organizarea de conferințe cu cei care au aplicat pentru accesarea fondurilor europene (firme de consultanță, firme) și care pot oferi sugestii de îmbunătățire a traseului de accesare a banilor europeni din experiența proprie.

De asemenea, pregătirea unui număr de jurnaliști prin intermediul unor seminarii la sediul autorităților de management și numirea unei persoane de contact care să poată răspunde la întrebările jurnaliștilor într-un timp cât mai scurt ar fi alte soluții. „Pentru a veni în sprijinul reprezentanților presei, AMPOR (Autoritatea de Management a POR) va publica, până la sfârșitul acestui an, broșura „Ghidul jurnalistului Regio”, care se dorește a fi un îndrumar pentru jurnaliștii care vor să abordeze subiecte legate de POR. Publicația va conține o descriere a modului de implementare a programului (proceduri, instituții implicate), precum și date de contact ale organismelor care gestionează proiectele și care pot oferi informații punctuale despre acestea”, spun reprezentanții Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor publice și Locuințelor.

Acesta ar fi un prim pas pentru o gestionare mai bună a comunicării și un exemplu la care ar putea apela și celelalte autorități care gestionează fondurile europene. Un ghid complet al fondurilor europene destinat jurnaliștilor și beneficiarilor ar fi o soluție de la care ar putea începe o comunicare eficientă pe termen lung.

Autor: Adriana Roșoga

București